Anastasia STROESCU

Proza scurta

Râmnicu Vâlcea, 2012

Unde-i ordin, nu-i tocmeală !

- Ascultă, tu, mi se adresează tovărăşa Barbu fără nici un fel de introducere, să te pregăteşti, pentru că mâine, sâmbătă, la orele 12.00, trebuie să fii la primăria Cacova-Bârlogu ca să ţii o conferinţă despre rolul femeii în societatea socialistă multilateral dezvoltată...

Tovarăşa Barbu era secretara de partid din instituţia noastră, o femeie autoritară, impunătoare, care nu suporta să fie contrazisă şi căreia îi plăcea la nebunie să fie respectată pentru funcţia politică pe care o ocupa în organigramă. Din nefericire pentru mine, era şi colega mea de birou şi, pentru a-mi plăti liniştea şi a evita orice fel de conflict, mă oferisem să-i fac şi munca dumneaei, pentru că, vedeţi dumneavoastră, dânsa era epuizată după munca de partid...

Pleca la sediul partidului şi revenea la serviciu după 2-3 ori 4 ore, iar eu, înţelegătoare, îi propuneam să meargă acasă, asigurând-o că voi avea grijă ca toate lucrurile în instituţie să meargă ca pe roate.

- Bine, am îndrăznit eu, dar Cacova-Bârlogu este un sat situat pe o muchie de deal, nu poţi să ajungi acolo decât prin pădure, nu sunt drumuri, numai poteci...

- Nu-ţi bate tu capul, mi-a răspuns ea, oarecum plictisită, te duce Tomiţă cu motocicleta

cu ataş. Ori poate nu vrei să te duci, poate nu-ţi plac directivele partidului, a schimbat ea tonul discuţiei. Spune-mi, ca să ştiu...

- Vai de mine, tovarăşa secretară, nu ştiţi cu câtă nerăbdare aştept să traversez pădurea şi să mă întâlnesc cu tovarăşele de acolo...

O singură nelămurire am: eu nu sunt membră de partid, nu am cultura dumneavoastră, puteţi să-mi daţi şi mie câteva indicaţii în legătură cu tema conferinţei?

- Te rog să nu mă enervezi, vorbeşti despre rolul femeii în societatea socialistă multilateral dezvoltată, nu e clar?

Te descurci tu...

- Am înţeles, am răspuns, voi face tot posibilul pentru a insufla ideile călăuzitoare şi viaţa fericită care ne vine de la Răsărit...

O altă colegă de birou, Pupica, asistase la conversaţie, şi m-a rugat s-o iau şi pe ea la conferinţă...

Avea un unchi la Cacova-Bârlogu, care era învăţătorul satului şi pe care nu-l mai văzuse de mult. Am acceptat fără rezerve şi, a doua zi, împreună cu Tomiţă şi Pupica, ne îndreptam spre Cacova. Călătoria către Cacova-Bârlogu s-a desfăşurat relativ bine: Pupica a cules un braţ de flori, ciuperci şi plante medicinale; eu am formulat şi reformulat în minte textul conferinţei pe care trebuia să o ţin, iar Tomiţă era mult prea preocupat să înjure orice buturugă peste care motocicleta lui cu ataş trebuia să treacă pe parcurs. Ajunşi cu bine la destinaţie, tovarăşul primar mi-a strâns mâna cald, tovărăşeşte, m-a poftit în

sala de şedinţe, unde mă aşteptau 11 (unsprezece) femei din sat şi, după ce a făcut prezentările de rigoare, s-a retras discret, cu scuzele aferente, spunându-mi că are probleme urgente la stână, unde, se pare, tocmai ce fătaseră două oi cu mari probleme. Cu Pupica plecată la şcoală să-l întâlnească pe unchiu-său, învăţătorul, şi cu Tomiţă care adormise în ataşul motocicletei la umbra răcoroasă a unui copac, m-am trezit în faţa unui auditoriu format din 11 femei stânjenite şi crispate, care se aşteptau, probabil, la alte critici, observaţii şi ameninţări, aşa cum fuseseră obişnuite de alţi tovarăşi veniţi acolo cu sarcini de partid. Şi atunci, cu ajutorul Sfintei Fecioare, mi-am luat inima-n dinţi şi am schimbat radical tactica. M-am apropiat de femei şi am început să le întreb despre viaţă, de familie, de copii, despre ce mai e nou prin sat, mă rog, despre procupările lor cotidiene.

- La noi treburile merg destul de bine, dar suntem cam supărate acum, pentru că vecina noastră, Gheorghiţa, a fost părăsită de omul ei şi nu mai vrea să audă nici de casă, nici de cei doi copii ai ei...

- Cică omul ăla al ei s-ar fi încârligat cu una, Floarea lui Uscatu', care nu are nici anul de când a murit. Noi credem că i-ar fi făcut farmece, ne-au povestit nişte flăcăi cum că umbla cu o oală noaptea, pe la fântânile din sat.

- Am luat-o pe Gheorghiţa în braţe, am încurajat-o, mi-a plâns pe umăr ca un copil şi cred că şi-a răcorit sufletul...

Vreme de două ore, poate şi mai mult, le-am ascultat cu mare atenţie, respect şi afecţiune pe acele femei simple vorbind despre problemele lor. Nici nu am sesizat când a trecut timpul, cert este că în mijlocul acelei atmosfere destinse, calde, aproape de familie, tovarăşul primar îşi făcea apariţia în sală, venit de la treburile dumnealui:

„Ei, cum v-aţi descurcat, tovarăşă dragă, cu femeile de pe la noi?

”

„Sunt foarte mulţumită, tovarăşe primar”, am zis eu, „femeile din Cacova-Bârlogu sunt tovarăşe de nădejde, bune gospodine, mame minunate, care urmează neabătut linia partidului...”.

Nu mai ţin minte ce platitudini i-am îndrugat, omul a fost extrem de fericit, ştiu numai că am întocmit un proces-verbal pe care toţi cei prezenţi l-au semnat fără să clipească (unii chiar de două ori)...

Mai mult, aveam să constat că acel proces-verbal fusese, în semn de mulţumire, probabil, ştampilat de două ori...

Misiunea mea fiind îndeplinită, l-am cules pe Tomiţă din ataş, acolo unde dormea, la umbră şi, împreună, ne-am îndreptat către şcoală, de unde trebuia să o luăm pe Pupica, pentru că soarele începea să se ascundă după deal. Toate cele 11 femei de la sala de şedinţe veniseră după mine la şcoală, să ne luăm rămas bun, şi fiecare dintre ele îmi adusese câte ceva, din puţinul pe care-l avea: brânză, ouă, smântână, cartofi. Şi şi-au însoţit

toate aceste daruri cu invitaţii:

„să ne mai vedem şi de Crăciun, la tăiatul porcului”...

Eram deja aşezaţi în poziţie pe motocicleta lui Tomiţă, atunci când şi-a făcut apariţia şi domnul învăţător, care ne-a dat un bidon de ţuică, un felinar, o lanternă, două lumânări şi o cutie cu chibrituri. „Vă mulţumim”, am zis eu, jumătate amuzată, „nu trebuia să vă deranjaţi, oricum în două ore ajungem acasă, avem curent electric...”

„Lăsaţi”, a zis domnul învăţător, „mai bine să le aveţi la îndemână, pe coclaurile astea drumurile sunt pline de surprize, mai ales noaptea!” Parcurseserăm aproape 2 kilometri de la ieşirea din sat, eram aproape de liziera pădurii, când, însoţit de potopul de înjurături al lui Tomiţă, motorul motocicletei se oprea...

„Împingem motocicleta la vale, până la Vlădeşti, la şosea”, am hotărât, „de acolo mai vedem noi ce mai facem”...

„Ia uite”, zice Pupica în timp ce ne opinteam să împingem motocicleta, „ce luminiţe frumoase se văd acolo, în tufe!”

„Aprindeţi repede lumânările, felinarul, lanterna”, a replicat Tomiţă, „ălea nu sunt luminiţe, sunt lupi!”...

Şi am stat acolo, încremeniţi cu toţii de frică, cu luminile aprinse, până ce lupii s-au îndepărtat. După care ne-am continuat drumul, în bezna absolută din pădure, călăuziţi de lumina felinarului, ca în poveşti. Trebuia să ridicăm motocicleta peste varii obstacole care ni se iveau în cale şi atunci Tomiţă

7

exploda:

„Păi da, mama a vrut să fac şcoală, dar eu am fugit...

Am vrut să mă fac şofer, aşa-mi trebuie...

Merit să-mi trag ponoasele!”...

În toată viaţa mea nu am auzit sfinţii din calendar pomeniţi cu atâta acurateţe. Şi când ajunseserăm la şosea şi reuşiserăm să proptim motocicleta sub un gard, Tomiţă se despărţea de noi, într-un mod prea puţin cordial:

„Eu o iau spre oraş, mă descurc, sunt bărbat; dacă nu reuşesc, o dau dracului de motocicletă şi de viaţă, şi de toate, iar vouă să vă fie ruşine că m-aţi lăsat flămând toată ziua...”

„Mai ales tu”, a zis el către Pupica, „toată ziua ai stat la unchi-tău, ai mâncat, ai băut, dar la mine nu te-ai gândit nici o clipă...” Eram două femei singure, la ora 2.00 dimineaţa, la drum deschis, dârdâiau şi hainele de pe noi de frig...

Pe la vreo trei şi jumătate, faruri de maşină, scrâşnet de frână, şoferul ne măsoară din cap până-n picioare, se scuză că nu are decât un loc liber, o îmbarcă pe Pupica (mult mai tânără) şi dispare, cu ea cu tot, în noapte...

M-am resemnat; eram aproape de o staţie de autobuz...

2 ore şi jumătate mai târziu eram acasă, la ora la care de obicei mă trezeam şi mă pregăteam să plec la servici. Mi-am alungat oboseala cu doi pumni de apă rece şi am ajuns la instituţie afişând aceeaşi bună-dispoziţie şi veselie pe care o aveam în zilele obişnuite. Tovarăşa Barbu a semnat, indiferentă, procesul-verbal, s-a mai uitat o dată critic peste hârtie, şi-a verificat semnătura şi a plecat spre sediul judeţenei de partid...

Nu am pomenit nimic

8

despre dificultăţile întâmpinate pe drumul de întoarcere de la Cacova-Bârlogu, pentru că anticipam reacţia ei:

„Aşa se construieşte socialismul, înfruntând toate greutăţile; şi, mă rog, de ce te plângi?

”...

Câteva zile mai târziu, tovarăşa Barbu îşi făcea apariţia la servici cu o ciocolată mare, pe care o împărţea cu generozitate colegelor...

„Ia şi mănâncă”, mi-a zis, în timp ce-mi oferea un cubuleţ de ciocolată, „doar e cumpărată din banii tăi!”...

„Care bani?

”, am întrebat, nedumerită, „eu nu ţiam dat nici un ban!”

„Păi am luat diurna pentru deplasarea la Cacova şi am cumpărat ciocolată pentru noi toate...

Sper că nu te superi!”

„Cum să mă supăr”, am răspuns, înghiţindu-mi cu greu umilinţa, „foarte bine ai făcut!”...

Dar numai Dumnezeu ştie ce era în sufletul meu în momentele acelea!

Nu se scursese foarte mult timp de la aventura Cacova-Bârlogu şi tovarăşa Barbu îmi trasa o nouă sarcină, de data asta, însă, plăcută şi frumoasă pentru mine...

Trebuia să scriu două articole pentru gazeta de perete şi unul pentru ziarul local, Secera şi Ciocanul. „Cu toată plăcerea”, am zis, „dar ce teme ar trebui să abordez în ele?

”

„Ei vezi, de aia nu-mi place de tine”, mi-a replicat ea, suficientă, „nu ai idei deloc, tot timpul trebuie să te învăţ eu ce trebuie să faci...”

„Ba am idei”, am răspuns, precaută, „dar le preţuiesc mai mult pe ale tale, în calitatea ta de secretară de partid...

Uite la ce mă gândesc”, am continuat, văzând că nu sesizase ironia, „un articol al trebui

să cuprindă activitatea femeilor din instituţie, altul realizările noastre pe ultimele trei luni şi depăşirea planului cu 15%, iar cel din Secera şi Ciocanul realizările tuturor sectoarelor fruntaşe în producţie, contribuţia conducerii şi a tovarăşului director la aceste realizări şi, în special, aportul tău şi al organizaţiei de partid pe care o conduci...

Toate trei sub semnătura ta, pentru că sunt ideile tale şi meriţi să culegi felicitări pentru munca pe care ai depus-o”...

Aşa că am devenit, în scurt timp, corespondentă frecventă a celor trei ziare locale, cu articole în care ridicam în slăvi activitatea conducerii instituţiei, a tovarăşului director, dar, cu precădere, a organizaţiei de partid, condusă de tovarăşa Barbu, care, prin muncă asiduă, reuşiseră să depăşească planul cu atât la sută (evident, cifre umflate). Îmi scapă acum ce anume se cerea în telegrama sosită la un moment dat de la minister, cert este că era un fel de dare de seamă, în şase puncte, asupra activităţii noastre. „Ia lucrarea”, a zis tovarăşa secretară,

„descurcă-te, vreau ca mâine dimineaţă să o am pe birou, completă”. Eu m-am achitat de sarcină, ea a semnat documentul, l-a parafat şi expediat în numele ei, după care, la ceva timp, primea cu satisfacţie felicitările şi elogiile colegilor de la minister pentru munca temeinică depusă. La înălţimea şi importanţa funcţiei pe care o ocupa în aparatul de partid, nimic nu era prea mult pentru tovarăşa secretară. De la primele

10

trimestriale grase pe care le încasa – 500 lei, la vremea aceea bani foarte mulţi – până la meritele pe care şi le atribuia pentru munca altora. Ca termen de comparaţie, prima mea trimestrială era de 50 de lei şi, în rare ocazii, 75 de lei. La un moment dat m-am trezit responsabilă cu instruirea brigăzilor artistice de la Bancă, Spital şi T.A.P.L. Mam conformat, mi-am dus sarcina la îndeplinire mai mult decât onorabil, iar tovarăşei secretare i-a revenit, în final, greaua misiune de a-şi asuma creditul pentru tot efortul meu...

Eram, practic, captivă între dragostea mea pentru profesie şi pentru colegi şi teama că, nefiind membră de partid, orice gest sau reacţie necontrolată i-ar fi părut tovarăşei secretare un act de insubordonare, ori mai rău, de sfidare şi... atât aştepta!

Între „Vezi că vine 23 august, ia o echipă de fete şi confecţionaţi lozincile, dar aveţi mare grijă cum faceţi, avem control de la partid” şi „Vorbeşte cu bărbatu-tău, fata mea vrea să dea la A.S.E, are nevoie de vreo 10-20 de şedinţe de meditaţie la economie”, mi-am păstrat vie speranţa că va veni şi momentul în care toate aceste umilinţe vor fi devenit istorie, numai că va trebui să am răbdare. Fata tovarăşei secretare a luat, fireşte, la A.S.E. Nici un cuvânt de mulţumire, dar m-am consolat cu gândul că tovarăşa ne considera, întrun fel, datori, pentru faptul că mă tolerase vreme de mai mult de 30 de ani în serviciu, fără să fiu membră de partid...

11

...Şi a venit şi momentul 1989, un moment realmente crucial în istoria noastră, a românilor, dar, mai presus de toate, un moment de haos total şi dezorientare cruntă în rândurile tovarăşilor cu funcţii importante în partid. Era momentul marilor schimbări – mă rog, o sintagmă mult prea uzitată – iar colegele şi colegii mei şi-au îndreptat privirea către mine...

Cu susţinerea lor am ajuns pe treapta valorică pe care o meritam...

Am dat ochii cu tovarăşa Barbu chiar atunci, în acele momente fierbinţi, şi m-am răzbunat în felul meu, tratând-o cu omenie şi înţelegere, fără ranchiună şi fără idei preconcepute...

De atunci, aveam s-o mai întâlnesc în două rânduri: o dată pe stradă, mergea la biserică şi a doua oară în faţa locuinţei dumneaei, când mi-a spus că ar fi onorată dacă i-aş face o vizită, cândva...

Am găsit o scuză şi ne-am despărţit, în cei mai politicoşi termeni posibili. Ironia este că tovarăşa Barbu mi-a făcut, într-un fel, bine. Am învăţat să fiu răbdătoare, să mă descurc în tot ceea ce fac, să învăţ ce nu ştiu, să mă adaptez rapid oricărei situaţii, să delimitez clar

graniţa dintre bine şi rău. Dar, dincolo de toate acestea, toţi acei ani mi-au întărit credinţa în Dumnezeu şi respectul pentru semenii mei şi munca lor.

12

Alexandre,

te las şi plec în lume !

Ca orice gospodărie ţărănească din vremea aceea, şi a noastră funcţiona după un tipar foarte strict: tata – înfrăţit cu plugul, grapa şi pământul – pleca dis-de-dimineaţă la muncile câmpului; mama rămânea acasă cu tot ceea ce însemna treburi gospodăreşti, inclusiv educaţia celor doi împieliţaţi: eu şi Senea. Harnică şi pricepută în tot ceea ce făcea, mama alerga toată ziua încoace şi încolo cu o energie ce nouă, copiilor, ni se părea inepuizabilă...

Din când în când, însă, treburile o pridideau şi atunci se vedea nevoită să apeleze la ajutorul nostru. "Măi copii, măi afurisiţilor, aduceţi măcar apă de la fântână şi adăpaţi vitele astea, săracele, nu vedeţi că sunt arse de sete?

Măi, Senişor, ia tu, mamă găleata şi pune măcar o jumate' la fiecare animal!' Senea ia găleata, se îndreaptă agale spre fântână şi, când era pe cale să se apuce să scoată apă, îl vede pe vărul şi bunul lui amic, Ştefănică, făcându-i semne discrete să meargă până la el. Un ceas mai târziu, Senea nicăieri; numai găleata stătea goală, pe marginea fântânii, semn al trecerii lui pe acolo… 'Va să zică', începu mama atunci când, într-un târziu, îi dibui pe cei doi, 'aici

13

erai… Nu cumva v-aţi apucat de fumat, împieliţaţilor?

!

Treaba asta, ţine minte de la mine, nu o să rămână aşa, Senea dragă...

Abia aştept să vină taică-tău acasă, o să-i spun tot; te omoară, te taie bucăţele dacă aude ce ai făcut!' Momentul a coincis, în mod fericit pentru noi, copiii, cu sosirea unor neamuri de-ale noastre de la Senatovca, pe care urmam să le găzduim vreme de vreo 2-3 zile. Aşa că mama nu a mai apucat să-şi ducă ameninţarea la capăt, era mult prea prinsă cu atenţia şi grija pentru musafiri, iar seara, atunci când tata a ajungea acasă, se purtau discuţii interesante legate de cele două familii, planuri de viitor, mă rog, discuţii de oameni mari… Cu ai mei ocupaţi cu musafirii, toată lumea era a noastră: grădina, copacii, iazul, uliţa, pădurea, curtea… Norii de furtună aveau să se adune însă deasupra capetelor noastre imediat ce musafirii îşi încheiaseră vizita… "Am rămas între noi, acum", a zis mama, pe un ton ce nu prevestea nimic bun, "trebuie să am o discuţie foarte serioasă cu voi, pezevenchilor, credeaţi că o să uit cum v-aţi comportat cât au stat oamenii ăştia la noi?"

"Numai bine", continuă ea, "a sosit şi taică-tău acasă, o să stăm cu toţii de vorbă, să afle şi el cum îmi scoateţi voi peri albi…" De la prima lingură de ciorbă, mama începea să-şi verse of-ul:

"Bine, bre, Alexandre, tu îţi dai seama cam ce păţesc eu cu împieliţaţii ăştia?

Nu mă ascultă de loc; sunt leneşi, obraznici, fug de lucru ca dracu' de tămâie şi apar prin casă numai când li se face foame… Se înnădesc la oala cu smântână, la untişor, la fripturică, dar să aducă o găleată de apă, nici vorbă…" "Tu ai văzut, Alexandre", continuă ea, "ce ruşine ne-au făcut cât au stat oamenii ăia pe la noi?

De câte ori ne aşezam la masă, începeau să se vânzolească prin spatele musafirilor şi de fiecare dată căpătau ba o pârjoală, ba o bucată de cozonac ori o prăjitură, de parcă nu le lăsasem eu destulă mâncare după sobă, în bucătărie… Stăteaţi acolo, în pragul uşii", se întoarse mama către noi, "murdari, cu picioarele julite şi vă holbaţi, cu gurile căscate, la oameni!

De câte ori v-am zis că nu aveţi ce căuta în cameră când sunt oameni la masă?

Unde aţi mai văzut voi copii care să se smiorcăie în jurul mesei cu oamenii mari?

Oamenii în vârstă vorbesc vrute şi nevrute la un pahar de vin în plus, spun întâmplări şi glume fără perdea, lucruri pe care copiii nu trebuie să le audă!" "Cât e ziulica de lungă încerc să-i învăţ ce e bine", oftă mama, "dar parcă înadins fac totul pe dos… Crezi tu, Alexandre, că eu mai pot să trăiesc cu aşa copii?

Nu ştiu ce, ori cum vei face, dar trebuie să faci ceva să-i aduci pe calea cea bună!

Tu nuieluşă nu ai, curea nu ai, de zis nu le zici niciodată nimic, de aia mi s-au urcat mie în cap!

Eu îi mai pişc cu nuieluşa de câteva ori pe zi, dar ce folos? Râd şi fug în pădure…"

Tata s-a ridicat calm şi tacticos de la masă şi ne-a spus, blajin:

"Măi copii, fiţi cuminţi şi n-o mai supăraţi pe mama!" După care, la fel de tacticos, a ieşit afară şi s-a îndreptat spre magazie cu o găleată goală în mână. Iar atunci când a ieşit din magazie

aveam să asistăm la cel mai duios spectacol din întreaga noastră viaţă…Cum stătea acolo, în mijlocul curţii, cu găleata plină de boabe în mână, toate păsările şi orătăniile din curte, din grădină, din toate ungherele gospodăriei se strânseseră în jurul lui, ciugulind, măcăind, cloncănind a mulţumire pentru ospăţul pe care i-l le oferise blândul lor stăpân. Nu există cuvinte care să exprime sentimentele care mă încercau în momentul acela, aproape religios; ştiam deja că tata semăna cu moş Nicolae, dar văzându-l acolo, înconjurat de acele vietăţi, am avut imaginea vie a patriarhului coborât din cer, venit să răspândească pacea şi liniştea în familia noastră… Pentru că viaţa tatei s-a desfăşurat, mai presus decât orice, sub semnul iubirii, în orice formă ar fi fost ea: pentru oameni, pentru animale, pentru copii, pentru natură şi toate fiinţele lăsate de bunul Dumnezeu pe pământ. Nu ştia ce înseamnă invidia, egoismul, gelozia sau lăcomia… De unde ştia tata, oare, toate sărbătorile de peste an, cine îl învăţase să povestească atât de frumos, la gura sobei, vieţile sfinţilor, de unde ştia atâta istorie – Alexandru Macedon, Napoleon, cele două războaie mondiale?

Ca om al pământului, cunoştea astrele şi mersul lor, ştia să citească semnele naturii, dar, mai presus de orice, respecta cu sfinţenie Cele 10 Porunci, care-i îndrumau paşii, munca şi planurile. “Omul are nevoie de credinţă”, spunea tata, “nimic nu se poate rezolva în viaţă fără credinţă!”

16

…Mă agăţasem de creanga unui pom din grădină, trăgeam puternic de ea într-un copilăresc huţa-huţa, creanga s-a rupt şi, în momentul imediat următor, tata culegea creanga ruptă de pe jos, cu delicateţe, şi mă trăgea deoparte. “Vezi ce ai făcut?

Vezi tu seva asta?

E sângele copacului, la fel cum creanga pe care ai rupt-o este copilul lui… Uită-te, creanga plânge, e ca şi cum ai smulge pruncul din braţele mamei!” Niciodată după acel moment nu am mai avut puterea să rup vreo plantă, vreun arbore ori vreo floare… Mama îşi continua netulburată demersul întru a ne face copii cuminţi. “Diseară, când vine taică-tău, îi spun că nu mai e de trăit cu voi doi, şi de data asta nu mai scăpaţi cu una, cu două!

V-aţi băgat nasul peste tot: la smântână, la ouă, la dulceţuri… Măi băiete, mi-a spus Olga lui Sarion că te-a văzut de vreo două ori pe la Iancu; ce cauţi tu la Iancu?

Nu cumva furi ouă şi le dai pe bomboane şi acadele?

Ferească Dumnezeu să audă taică-tău de aşa ceva!” Aproape de fiecare dată, însă, nu reuşea să-şi ducă ameninţarea până la capăt, pentru că se iveau treburi mult mai importante de rezolvat… “Bre, Alexandre”, zice mama într-o bună zi, “diseară, când te întorci de la coasă, abate-te pe la bostănăria lipovenilor, la Bălţata, şi ia vreo zece bostani mai mărişori ca să am ce le da la animalele astea, că ar mânca toată ziua!” Zis şi făcut, toate stabilite şi vorbite, numai că tata apărea seara fără bostani… “Bine, omule”, a oftat mama, “nu te-am rugat să aduci nişte bostani din Bălţata?"

"Bostanii sunt ai lipovenilor”, a zis tata blând, cum îi era obiceiul, “eu nu mă ating de munca oamenilor… Le dăm sfeclă şi tărâţe, le-or ajunge pe seara asta…” “Ei, bravo”, a pufnit mama, “mă miram eu să te fi descurcat!

Sărăceau lipovenii dacă luai şi tu nişte bostani… Molâu ai fost de când te-am luat şi aşa ai rămas!

Ce s-ar face gospodăria asta fără mine?

Nu am avut parte şi eu, ca alte femei, de bărbat descurcăreţ!

Toată ziulica mă zbat şi mă frământ să fim şi noi în rând cu oamenii…” “…şi poate nu ar fi aşa greu dacă nu ar fi şi afurisiţii ăştia de copii!”, schimbă mama cursul discuţiei, după o scurtă pauză. “Tu nu vezi că a început să-mi apară păr alb la tâmple?

Mă uit la Petrică a lui Onofrei; când ajunge acasă, toţi cei cinci copii ai lui stau smirna în faţa lui; nu-i iese din cuvânt nici unul!

Ai noştri sunt gata să-ţi sarăn cap şi tu taci ca mutu', Alexandre!

Măcar o dată deschide şi tu gura şi trage-le o săpuneală straşnică, să ştie şi ei că au şi tată, nu numai mamă!

Când te văd cât eşti de moale îmi vine să te las, zău, şi să plec în lumea largă…Dar ce mă mir?

Şi la petreceri tot aşa eşti, stai ca chita pe lopată şi nu te mişti de pe scaun până la sfârşit… De jucat nu ştii a juca, de vorbit nici atât!

Îţi mai aduci aminte ce ai făcut la Primărie, când ne-am cununat?

Primarul te-a întrebat dacă eşti de acord, tu ţi-ai scos batista din buzunar, ai întors spatele, ţi-ai suflat nasul şi abia apoi ai spus da… De atunci mi se trage aşa, cu tine!" "Bre, Anică", îndrăzni tata, într-un târziu, "eu zic că o ducem destul de bine… Dumnezeu ne-a dat ploaie la vreme, ogoarele arată minunat, parcă râd

la soare, şi o să avem o recoltă bogată!

Cât despre copii, nu te mai supăra şi tu atâta… Sunt sănătoşi, slavă Domnului, or să termine cu năzdrăvăniile când se vor face mai măricei. Noi să ne rugăm să nu-i prindă vreun necaz mare când or să fie în floarea vârstei, sau şi mai rău, vreun război!" "Mă miram eu", replică mama, "să scot altceva de la tine!

Doamne-fereşte să mă lase puterile, că vă las pe toţi şi plec unde oi vedea cu ochii…" "Deh, Anică, mai bine sănătoşi şi obraznici decât cuminţi şi bolnavi…" "Ei, da, la potrivit cuvintele te pricepi, văd!

Stai tu cu ei singur o lună şi după aia mai stăm de vorbă!" De la o vreme, Senea îşi făcea drum zilnic pe la Gavrilaş, care avea o hulubărie undeva, în mahalaua de lângă Cruce. Când se întorcea acasă, nu mai contenea povestindu-ne cât de frumoşi sunt hulubii lui Gavrilaş: unul are pinteni, altul are creastă ca de cocoş, altul parcă are ochelari… Într-o noapte, la ceasul la care eram prinşi cu toţii în mrejele viselor – părinţii la ei în iatac, noi pe cuptor, după sobă – un zgomot ciudat avea să străbată din bucătărie. Parcă erau ciripituri, parcă erau guguştiuci ori poate vreo cucuvea ce-şi făcuse sălaşul acolo şi ne cânta prohodul… "Bre, Alexandre", zice mama, pe jumătate adormită, "scoală-te, aprinde lampa şi vezi ce sentâmplă!

O fi necuratu' în casă, e semn rău, vezi că sticla de aghiazmă e sub icoană, să stropeşti peste tot şi în toate colţurile!"

Nu a fost nevoie de prea multe căutări. În bucătărie, sub pat, tata dădea peste o colivie cu doi hulubi, care cântau de mama focului şi ţopăiau încolo şi-ncoace cu penele înfoiate. Nu a fost greu să ne dăm seama cum ajunseseră ei acolo, prin grija cui şi de ce… "Acum ce mai ai de zis, Alexandre?

Băiatul ăsta nu se potoleşte deloc; nu e prima oară când aduce acasă animale: ba un căţel, ba o mâţă, ba o cioară găsită pe te miri unde… Acum, colac peste pupăză, ne-a adus şi muzicanţi, să avem concert la miezul nopţii!

Gata cu iertatu', Alexandre, dimineaţă, când s-or scula, să le dai o mamă de uciganie să o ţină minte toată viaţa…" Şi, contrariată de lipsa de reacţie a tatei, mama continuă:

"De ce eşti mut, Alexandre?

Deschide gura odată şi spune-le ce trebuie!

Întreabă-i tu, ce i-au dat lui Gavrilaş pentru hulubi?

Ce au luat din casă, ce au cărat din gospodărie să plătească hulubii?

Ascultă bine ce-ţi zic, Alexandre, dimineaţă, chiar în faţa lor, o să mă scap de hulubii ăştia; ori le tai gâturile şi-i bag la oală, ori le dau drumul să plece de unde au venit, mă mai gândesc… Până atunci, vreau să afli de la ei ce şi când au furat ca să plătească hulubii!" "Toate astea", zise mama ca pentru sine, "trebuie să se fi întâmplat atunci când am fost la prăşit pătlăgelele, la Vie, am lipsit mai mult de acasă şi şi-au făcut de cap...

Dacă dimineaţă", se întoarse ea către tata, "nu pui cureaua pe ei şi nu faci ordine cu împieliţaţii ăştia, ţine minte că plec şi te las cu ei!"

Dimineaţă, la prima oră, tata înhăma caii şi pleca taman la Voşca, să vadă cum se mai prezintă semănăturile noastre. "Bine, bine, Alexandre, vii tu diseară acasă, o să-ţi placă ce planuri mi-am făcut şi ce măsuri o să iau!" Furioasă ca o leoaică, mama se apuca de treburile zilnice, învârtindu-se încoace şi încolo cu nervozitate şi energie. În fundul grădinii, după magazie, Senea plângea cu lacrimi cât pumnul, jelindu-şi hulubii, cărora mama le dăduse drumul, pufnind şi ameninţând. Venea şi seara, sosea şi tata de la câmp, cu aceeaşi expresie blândă pe chip şi, în timp ce ne aşezam la masă, mama a deschidea discuţia, pe un ton cât se poate de categoric… "Alexandre, am chibzuit, am cântărit şi am hotărât că nu mai e chip de trăit cu tine… Am să vă las şi am să plec în lumea mare. Am vorbit cu Pavel Voronin şi mi-a spus că este un oraş mare, Bucureşti îi zice, într-o ţară nu departe de noi şi acolo ar fi o fabrică mare, unde poţi munci pe bani mulţi. Aşa că atunci când o să plece Pavel, o să-l rog să mă ia şi pe mine cu el. Mă duc acolo, la Bucureşti, o să câştig bani frumoşi, ce mai, cucoană mă fac!

Tu rămâi cu împieliţaţii tăi cu tot!" "Naşule, nănaşă, sunteţi acasă?

", întrerupse Nadia lui Petrică monologul sentenţios al mamei. "Acasă, fină", răspunse mama, "intră liniştită, câinele e legat!" "Duminică e Sfânta Marie", începu Nadia, "hram mare şi iarmaroc la Cuşelovca, eu zic să mergem să vindem purceii, eu am vreo opt,

dumneavoastră vreo zece, sunt trecuţi binişor de şase săptămâni, cât o să-i mai ţinem?

În plus, o să luăm bani frumoşi pe ei…” Şi brusc priorităţile se schimbau, alte planuri, alte preocupări, ame-ninţările mamei rămăseseră suspendate undeva, în timp… Venea toamna, cu belşug, dar şi cu sunetul cristalin al clopoţelului; începea şcoala. Alte preocupări, alte planuri… Într-o zi, la lecţia de religie, preotul ne-a explicat că cel mai mare păcat este să-ţi superi părinţii şi să minţi; iar dacă minţi, o să sfârşeşti într-un cazan cu smoală clocotită pentru vecie. Sfântă naivitate copilărească… Ne-au trecut fiorii pe şira spinării, fiind absolut convinşi că acea pildă este purul adevăr, mai ales că – aşa ne spusese bunica odată – preotul este unsul lui Dumnezeu. De cele mai multe ori am crezut cu adevărat că mama o să ne părăsească şi că, în cele din urmă, o să rămânem fără mâncarea ei bună şi fără plăcintele cu brânză care ni se topeau în gură. Tata, pe de altă parte, ştia foarte bine că mama ne iubeşte şi că nu ne-ar părăsi pentru nimic în lume, şi ştia la fel de bine că ameninţările mamei erau, poate, singurul ei mod de a se descărca de grijile şi poverile zilnice. Iar mama, la rândul ei, găsise propria ei metodă de a ne cuminţi, “lasă că-i spun eu lui taică-tău”, ştiind foarte bine că îl adoram pe tata, îl respectam, ne era ruşine faţă de el şi chiar îl priveam cu evlavie, ca pe o icoană.

22

Mai târziu aveam să ne dăm seama că mama era de fapt de acord, ce-i drept, tacit, cu felul în care ne educa tata: în credinţă, în cinste şi bunătate. Tata, la rându-i, o iubea pentru firea ei năvalnică, chiar vulcanică uneori, pentru energia ei inepuizabilă şi pentru felul în care trecea, parcă fără nici un fel de efort, peste momentele grele. Şi am mai înţeles că părinţii mei erau făcuţi unul pentru celălalt… De ce simţim regretele aşa de târziu?

De ce îmi reproşez că nu am făcut nimic pentru ei?

De ce nu pot să dau timpul înapoi, să-i strâng în braţe, să-i respect, să-i venerez, să le ofer neasemuite bucurii, onoruri şi bogăţii?

Când ţi-ai pierdut părinţii, ai pierdut şi ultimul prieten, spunea un mare învăţat. Nimeni şi nimic nu-i poate înlocui. Păcat că nu avem capacitatea de a înţelege acest lucru la vârste mai fragede, atunci când mai putem face ceva… Părinţilor mei, în memoria cărora am sfinţit aceste rânduri cu o lacrimă.

23

În vizită la Octavian Goga şi Emil Cioran

…ce mai primire!

ce mai tort!

“Gata, vă ajunge”, ni se adresă Mitică, conducătorul grupului, “trei zile v-aţi plimbat, v-aţi distrat şi aţi dansat pe rupte în fiecare noapte… Mâine dimineaţă, după micul dejun, mergem acasă, vă odihniţi, că doar e duminică, iar luni – toată lumea înapoi la treabă!” A doua zi dimineaţă, în timpul micului dejun, Rodica propunea însă un plan mult mai tentant, pe care-l îmbrăţişam cu toţii, entuziasmaţi:

"Oricum suntem în împrejurimile Sibiului, ce-ar fi dacă, în drumul spre casă, ne-am abate şi pe la Răşinari, să vedem casa memorială a lui Octavian Goga?

” Ceva vreme mai târziu, emoţionaţi la culme, nerăbdători şi curioşi, băteam la poarta marelui poet naţional Octavian Goga şi, după o aşteptare de câteva minute bune, îşi făcea apariţia coana Veturia, înfofolită în câteva straturi de haine, cu un şal gros şi cu mănuşi de lână… “Ce doriţi dumneavoastră?

” ne-a întrebat ea, privindu-ne curios. “Sărut-mânuşiţele, coană Veturia”, s-au întrecut în amabilităţi colegii noştri bărbaţi, “suntem aici să aducem un omagiu marelui nostru poet, vă rugăm să ne permiteţi să vizităm casa memorială şi biblioteca poetului pătimirii noastre…”

24

După alte câteva minute bune în care ne-a privit absent, neştiind parcă despre ce vorbim, coana Veturia îşi revenea, ca dintr-un somn adânc:

"Domnilor, am să vă rog să aşteptaţi puţin aici; mă duc până la bucătărie, să vă servesc cu nişte tort!” “Vai, da’ lăsaţi”, am spus noi, în cor, “nu vă deranjaţi, nu e cazul, e o onoare mult prea mare!” “Mulţumim, sărut-mânuşiţele...” am mai spus, în timp ce coana Veturia se îndrepta spre bucătărie, ignorându-ne protestele formale. Trecuse mai bine de o oră de când coana Veturia dispăruse în bucătărie şi dulcea noastră anticipare a feliei de tort se transformase, în gerul de afară, într-o dârdâială cumplită. Aproape că îngheţasem când, de undeva, din grădină, îşi făcea apariţia o femeie cu un braţ de lemne, care se îndrepta, fără grabă, către bucătărie. “Vedeţi-vă de treabă şi cătaţi-vă de drum, oameni buni”, ne zice ea după ce i-am povestit toată tărăşenia, “coana Veturia s-o dus la bucătărie, s-o dezbrăcat şi acum doarme liniştită… Noi nu am mai făcut tort de când o murit conaşul; sunt vremuri grele, nu facem tort nici pentru noi, d’apăi să mai şi dăm la toţi care trec pe la poartă!” “Scuzaţi-ne, atunci”, am răspuns, brusc iluminaţi, “avem totuşi o rugăminte: să ne daţi voie să vizităm casa memorială!” “Oameni buni”, s-a uitat ea la noi de parcă eram picaţi din cer, “noi nu avem nici o casă mormorală pe aici!”

25

“Nu-i nimic, arătaţi-ne camera, masa la care a scris, scaunul pe care a stat, cărţile, manuscrisele, obiectele câte or fi rămas…” “Eu vă spun că nu e nimic de văzut aici”, s-a mirat ea de incapacitatea noastră de a înţelege, “tot ce a rămas de la conaşu’ e adunat, claie peste grămadă, în odaia în care obişnuia să lucreze dumnealui...

Coniţa a încuiat odaia şi dă voie nimănui să intre acolo…” “Acum ceva timp”, continuă ea profitând de momentul de tăcere, “a trecut pe aici un boier de la Bucureşti, mare învăţat – făcuse o şcoală de profesori – şi ne-a spus că de îndată ce se va încălzi vremea se va întoarce cu trei elevi de-ai săi, le zicea studenţi. A spus şi la Primărie, şi la Şcoală, i-a spus chiar şi părintelui de la Biserică că vor face un muzău mare, cu toate lucrurile rămase de la conaşu’…” “Bine, bine, tanti”, am zis noi, lămuriţi deacum, “dar care-i povestea cu coana Veturia?

Cunoaşteţi bine familia şi viaţa poetului, se vede…” “Spuneţi-mi Lucreţia, aşa-mi zice…”, a zâmbit ea. “Cum să nu cunosc, lucrez în curtea asta de când aveam 17 ani!

Coniţa e tare bolnavă, dar nu o doare nimic, eu cred că are o problemă cu uitarea: nu ţine minte nimic din ce face… Mai pomeneşte, din când în când, de tortul pe care obişnuia să-l servească musafirilor, pe vremuri, atât mai ţine minte; de aia v-a promis că vă serveşte şi pe

dumneavoastră…” “Oameni buni”, a oftat ea, “să ştiţi că doamna a fost cea mai frumoasă femeie din toate ţările câte

26

erau în România Mare la vremea aia… Ne povestea că a văzut tot Parisul şi Germania. Pe vremuri, veneau la noi, la Răşinari, mulţi boieri mari din Sibiu, dimpreună cu cucoanele lor, dar nici una nu o ajungea în frumuseţe pe coniţa noastră…” “Tanti Lucreţia, dar despre marele poet ce poţi să ne spui?"

"Ce pot să vă zic, oameni buni?

Lui domnu’ nu-i plăcea munca!

Scria fel de fel de hârtii, cât era ziulica de lungă, şi le strângea, grămadă, pe dulap, pe scaune, pe sobă, pe te miri unde, de te înăbuşeai, nu alta…Când a văzut coniţa că lui nu-i plac nici munca, nici treburile gospodăreşti, l-a lăsat în plata Domnului, cu meteahna lui cu tot…” “Avea mulţi prieteni”, reluă ea, “care veneau în vizită şi-i dăruiau cărţi de-ale lor… De 10 Mai, când era sărbătoarea ţării noastre, conaşul se îmbrăca în costum naţional, cu un tricolor lat peste trup, şi se ducea la biserică, acolo unde se aduna toată suflarea din Răşinari şi din împrejurimi. Ne adunam în curtea bisericii şi-l ascultam pe conaşul vorbindu-ne după gustul inimii noastre: ţara noastră e cea mai frumoasă ţară din lume şi nu sunt oameni pe lumea asta mai vajnici ca românul. Te trecea aşa, ca un curent, prin tot corpul, atunci când conaşul ne citea din poeziile alea ale dumnealui… Era mare iubitor de ţară!” “Tanti Lucreţia, eşti o comoară”, am zis noi, “a fost o adevărată plăcere să te cunoaştem şi să aflăm câte ceva despre marele poet. Ne pare rău, însă, pentru doamna Veturia!

Îi dorim însănătoşire grabnică!”

27

“Şi eu trag nădejde că se va face bine”, a zis ea, “nişte femei din sat mi-au spus că ştiu ele sigur că doamnei i s-au făcut farmece şi că trebuie ca cineva să o descânte… Am auzit că într-un sat de pe lângă Deva e o femeie care face minuni, nu alta!

Aici, la noi, chiar a vindecat câteva persoane care sufereau de aceeaşi boală ca doamna Veturia… Uitau tot ce făceau, soacra pădurarului umbla noaptea ca buimacă, culegea tot felul de produse de prin curţile oamenilor şi le aducea cu sacul acasă. Când o întrebau oamenii de ce le-a furat roşiile, castraveţii, cartofii sau mai ştiu eu ce, ridica din umeri şi răspundea scurt: Nu ştiu ce vreţi de la mine, oameni buni, eu habar n-am ce am făcut azinoapte… Oamenii se trezeau cu bunurile furate, ea – cu rafturile şi cămările pline!

Todiraş al Gherghinei de peste pod”, continuă Lucreţia, din ce în ce mai însufleţită, “i-a furat maşina lui Niculai al Popii şi unde credeţi că l-au găsit jandarii?

Tocmai în piaţa mare din Sibiu, se tocmea cu unul ca s-o vândă!

A ţinut-o tot aşa: că nu ştie când a luat-o, cum a luat-o şi cum a ajuns cu ea taman la Sibiu…” “Un doctor bătrân ne-a spus odată că ăştia care se plâng de boala uitatului sunt toţi nişte prefăcuţi; lumea îi crede bolnavi de cap şi-i lasă în pace şi uite-aşa scapă şi de lege…

Toţi s-au însănătoşit ca prin minune, o dată ce oamenii le-au prins trucul. Coana Veturia însă e bolnavă cu adevărat şi, hotărât lucru, vom merge la Deva să i se descânte…”

28

Întârziasem destul şi ne pregăteam de plecare, convinşi că nici un tort din lume nu ne-ar fi îndulcit precum povestirile în grai ardelenesc ale Lucreţiei. “Mergeţi sănătoşi, dară; poate mai treceţi pe la noi în vară, ori la toamnă, ori poate anul viitor!

Cine ştie?

poate veţi găsi şi muzăul şi casa mormorală pe care le-a promis boierul cu şcoală de profesori… Chiar dacă conaşul nu a lucrat nimic în viaţa lui, lumea tot vorbeşte de el ca de un rege!

Săl fi văzut în curtea bisericii”, a mai zis ea, în timp ce noi ne îndreptam spre poartă, “când recita, până şi păsările se opreau din zbor… Dar poate că şi scrisul pe grămezile alea de hârtii, cărţile şi ziarele dânsului erau tot un fel de muncă, făcută cu creerul, şi noi nu am ştiut a înţelege. Mare păcat că l-am judecat aşa!

Iertare, conaşule…” Ne întorceam, aşadar, la autocar, mulţumiţi şi entuziasmaţi peste poate de întâlnirea cu tanti Lucreţia, când cineva din grup lansa o nouă propunere:

"Dacă tot suntem în Răşinari, ce ar fi să trecem şi pe la casa marelui filozof Emil Cioran?

” Bineînţeles că am acceptat cu toţii, fără rezerve, şi, ceva mai târziu, băteam în a doua poartă pe ziua respectivă. Aşteptăm şi batem din nou. Linişte absolută, spartă numai de un lătrat stingher de câine, în fundul unei grădini. Împingem poarta cu sfială, poarta se deschide puţin, atât cât să vedem că cineva se îndrepta către noi, cu paşi rari şi apăsaţi şi, secunde mai târziu, ne trezeam faţă în faţă cu un bărbat trecut de 50 de ani, îmbrăcat în straie ţărăneşti şi cu ceva pe cap care aducea a fes de lână. “Bună ziua, domnule!”, am îndrăznit câţiva

29

dintre noi, în timp ce ceilalţi îngânau, timid, bade. “Bună să vă fie, d-apăi ce vă trebuie?

”, ne-a răspuns bărbatul, molcom. “Am vrea să aflăm, dacă se poate, câte ceva despre marele nostru filozof şi patriot…” “Apăi, să ştiţi că aţi nimerit prost, fratele meu nu e acasă; nu mai stă demult în Răşinari, s-a mutat cu traiul tocmai în Franţa, la Paris!” “Ştim că trăieşte la Paris, avem însă rugămintea să ne povestiţi dumneavoastră câte ceva despre viaţa şi preocupările dumnealui… Ce-i plăcea cel mai mult să facă?

Ce iubea cel mai mult?

”, am insistat noi, plini de speranţă. “Ce aş putea eu să vă spun?

”, a ridicat omul din umeri şi, după ce ne-a studiat câteva clipe, a revenit, mai însufleţit parcă:

"Da' o ţigară aveţi?"

"Cum să nu, se poate?

", au sărit îndatoritori fumătorii din grup, "luaţi, vă rog, păstraţi pachetul, noi mai avem!" Omul şi-a aprins tacticos ţigarea, a tras adânc în piept fumul şi a început:

"Vedeţi, domniile dumneavoastră, fratele ăsta al meu nu semăna cu nimeni din satul nostru. Îi plăcea să stea singur, să citească şi să scrie; nici măcar cu noi, cu familia, nu stătea de vorbă mai mult de 2-3 ceasuri pe zi… Avea câţiva prieteni la Bucureşti care mai treceau pe aici, din când în când, să-l viziteze… Şi ăia aveau, ca şi el, musca scrisului şi a cărţilor, iar atunci când se întâlneau vorbeau tot felul de lucruri minunate şi interesante, pe care noi, ăştilalţi, nu le înţelegeam deloc. El zicea că sunt filozofi…"

"Ei, domnilor dragi", reluă el după ce-şi dresese niţel vocea, "într-o bună zi, uite-aşa, şi-o luat două valize cu cărţi şi cu hârtii scrise de el şi o plecat în Franţa, la Paris… Or trecut vreo doi ani de zile, ne era la toţi dor de el şi, într-o seară, mă trezesc cu femeia mea că-mi zice: 'Ce ar fi, Şogoraş dragă, să te duci la Paris să-l cauţi pe frate-tău, Emil, poate că o duce greu acolo săracul, printre străini!

Poate că are nevoie de ajutorul nostru, să nu se prăpădească!' Tătă familia m-o încurajat şi uite-aşa se face că în două săptămâni eram la Paris, pe o străduţă îngustă şi întunecoasă, la adresa scrisă pe plic. Acolo, sus, într-o cămăruţă taman la cucurigu, locuia frate-meu, Emil…Când m-o văzut acolo, în pragul uşii, cu desagii pe umăr şi în straiele noastre populare, din Răşinari, o încremenit!

Tot eu am dezgheţat atmosfera: hai să ne aşezăm la masă mai întâi, om mânca bucate ca la Răşinari şi om bea câte-o pălincuţă…Ne-o pus Veta în desagă slană, pită, scovergi cu brânză şi o pulpă groasă de miel, că nu demult ne-or fătat oile!

Dar ce ziceţi domniile dumneavoastră?

Frate-meu nu s-o arătat prea încântat nici de venirea mea, nici de bunătăţile aduse de acasă… Eu îi vorbeam de familie, de ăi de-or murit, de ăi de s-or căsătorit, dar parcă vorbeam la părete, el era cu gândul în altă parte, tot la hârtiile şi cărţile lui…" "Bine, mă, Emile, i-am zis după al doilea păhărel de pălincă, cum te-ai îndurat tu să laşi în urmă o casă cu multe camere, cu lărgime de pridvor, cu grădină, ca să vii să stai în cămăruţa

asta întunecoasă şi strâmtă, în care abia încap două scaune şi patul ăla sărăcăcios?

Cine te mai bagă în seamă dacă ai ajuns aşa rău?

..." Mi-o zâmbit. "Vezi tu, dragă frate, în cămăruţa asta, aşa sărăcăcioasă, mă vizitează cei mai mari poeţi şi filozofi. Eugen Ionescu, Mircea Eliade, oameni de artă şi de cultură…" "Deci nu mai ai de gând să te întorci niciodată acasă, la Răşinari?"

"Nu pot”, mi-o zis el, “ăsta e drumul pe care mi l-am ales şi care-mi dă bucuria şi împlinirea vieţii.” “Apăi încâlcit drum ţi-ai mai ales, frate dragă…”, am zis eu. O cumpănit niţel şi apoi m-o întrebat când am de gând să mă întorc acasă. “Stai liniştit”, i-am răspuns, “dacă te-am deranjat ori te-am obosit pot pleca chiar mâine!” “Înainte de a pleca”, o zis el, “o să facem o plimbare; vreau să-ţi arăt Parisul!” Ce de lume!

Ce hărmălaie!

Ce înghesuială şi ce de oameni grăbiţi, parcă-i alerga cineva!

Nu am plecat a doua zi, am plecat a treia zi, şi numai bunul Dumnezeu ştie ce era în sufletul meu atunci când mă îndreptam către casă. Un frate rece, retras şi neprimitor, preocupat de enigme, de lucruri ciudate, de istorie, dar l-am înţeles, ăsta era drumul lui: să lămurească lucrurile pentru omenirea întreagă!

Abia târziu aveam să înţeleg că munca cu scrisul cărţilor este mult mai grea decât săpatul porumbului şi mi-am dat seama ce om de valoare am avut în familie, un om care şi-a iubit

familia şi poporul cu tot sufletul, nu numai din vorbe…” Ne-am luat rămas bun de la şogor (aşa-i spuneau cunoscuţii) şi ne-am urcat în autocar, veseli că mergem, într-un final, acasă. Cu experienţele încă proaspete în minte, ne-am apucat să refacem filmul întâmplărilor din acea zi. Unii o imitau pe coana Veturia şi invitaţia ei amabilă la o felie de tort, alţii pe Şogor, cu vorba lui ardelenească… La primul popas pe care l-am făcut pe Valea Oltului, la o cârciumă, colegii comandau câte un coniac mare, ca să le taie greaţa de la crema tortului. “Da’ ce felii, şi ce gustos, hă, hă, hă!” “Noi, ăia care am stat mai în faţă am primit feliile mult mai mari, ni s-a aplecat de atâta cremă, hai să mai bem un coniac, hă, hă, hă!” “Simpatică şi tanti Lucreţia, cu povestirile ei despre oameni rătăciţi cu mintea din cauza farmecelor...

Noaptea se duceau la furat, a doua zi cică nu mai ţineau minte nimic!” Nu ţin minte să fi scăpat vreun popas de pe Valea Oltului în drumul spre casă, într-o atmosferă de bună-dispoziţie explozivă, alimentată de glumele care nu mai conteneau pe seama vizitelor noastre la Răşinari şi a coniacelor…Fusese un episod care ne stârnea râsul de fiecare dată, cel în care Şogorul ne povestea ce impresie îi făcuse lui Parisul:

"Acolo, în hulubăriile alea, locuiau cei mai vestiţi scriitori”, cu referire la strada Montmartre sau MonMartin (cum îi spunea el), ori “Ştiţi dumneavoastră că acolo merg tramvaiele pe sub pământ?

Dacă, într-o bună zi, se hurducăie pământul?

Toate cămăruţele alea,

clădite unele peste altele, se vor îmburda şi va veni sfârşitul lumii!” Am ajuns acasă fericiţi şi mulţumiţi pentru inspiraţia pe care o avusesem cu vizita la Răşinari, dar, în acelaşi

timp, ne-am simţit norocoşi şi răsfăţaţi de soartă; cine mai avusese, oare, ocazia, să viziteze în aceeaşi zi şi pe marele poet Octavian Goga, şi pe marele filozof Emil Cioran?

Ne înclinăm cu respect şi pioşenie în faţa acestor somităţi ale neamului nostru.

Ştiţi cum a fost la Someşeni?

“Măi tovarăşi,” a început tovarăşul Negrea după ce ne-a văzut adunaţi pe toţi în curtea Direcţiei Judeţene de Partid, “s-a hotărât, la nivel central, ca din toamna asta Clujul să fie racordat la reţeaua naţională de gaz metan, iar racordul – de pe câmpia Someşenilor până în oraş – va fi făcut cu ajutorul dumneavoastră, prin muncă voluntară. Sunteţi de acord?

” Anunţul era făcut într-o zi de duminică dimineaţa, la orele 8.00, deci nu numai că am fost unanim de acord, dar am şi respirat oarecum uşuraţi, mai ales că ne frământaserăm toată noaptea încercând să desluşim motivele pentru care tovarăşul Negrea ne convocase taman duminică la întrunire. Da, da, vom munci şi vom lupta/La conductă vom săpa!

34

…Instituţiei noastre – una dintre multele instituţii ce prestau muncă voluntară acolo, pe dealurile Someşenilor – i se trasase sarcina de a săpa un şanţ lung de 300 metri, lat de 1 metru şi adânc de 1,5 metri. “Acum ştiţi ce aveţi de făcut; puneţi mâna pe hârleţe şi la treabă!” ne-a îndemnat tovarăşul Negrea, superior, după care s-a suit întro maşină şi dus a fost!

Era o vreme de toamnă friguroasă, pământul îngheţase superficial şi, după ce reuşeai să spargi crusta tare, dădeai de un fel de humă moale şi mocirloasă… Aşa că am aplicat noţiunea de diviziune socială a muncii: bărbaţii săpau, noi, femeile, scoteam ţărâna la suprafaţă. “Aşa se construieşte socialismul!” ne-a făcut cu ochiul inginerul care supraveghea partea noastră de lucrare. La orele 10.00 – pauză de gustare şi ţigară. Ne-am aşezat muncitoreşte, pe marginea şanţului, colegul meu, Ianoş, a scos din traistă o bucată sănătoasă de pită, nişte slană şi două cepe şi a început să mănânce cu o aşa poftă de te lua cu leşin privindu-l… “Tu nu vrei nişte pită cu slană?

” m-a îmbiat el. “Cum nu, bucuroasă!”, am acceptat invitaţia, mai ales că nu mâncasem nimic în dimineaţa aceea. Nici acum, după atâţia ani, nu reuşesc să găsesc o specialitate culinară comparabilă ca deliciu cu acea gustare luată în plin câmp, în vânt şi în frig…

35

Pauza se terminase; pentru ţară şi popor/să muncim cu drag şi dor!

În jurul orelor 12:30 sosea şi maşina neagră, luxoasă, a Judeţenei de Partid şi din ea descindeau tovarăşii Scurtu, Turcu şi nelipsitul tovarăş Negrea. Zis şi câinele credincios al partidului, tovarăşul Negrea era, ca mai toţi politrucii comunişti, un om cu origine sănătoasă, care-şi petrecuse mare parte a vieţii lucrând ca fochist în subsolul unei băi comunale şi care avea, de când partidul îl propulsase în funcţie de conducere, câteva devize care-i călăuzeau paşii: Lupta de clasă!

Nu avem nevoie de cei cu şcoală ori de cei avuţi!

Gata, la o parte cu ei!

Proletari din toată ţara, uniţivă!

ori alte asemenea clişee pe care le prinsese din zbor pe la şedinţele de partid… Tovarăşii au inspectat, cu un ochi critic, şantierul şi s-au oprit în dreptul nostru. S-au uitat lung la lucrarea noastră, s-au privit între ei, s-au uitat iară la lucrare şi deja devenise evident că ceva nu le convenea. Înainte de a se urca în maşină, tovarăşul Negrea s-a întors către noi şi ne-a spus, pe un ton ce nu prevestea nimic bun:

"Băi tovarăşi, joi, la orele 16.00, şedinţă în sala mare a Sindicatelor, s-a înţeles?

” După care a dispărut în pântecele maşinii şi, pentru a doua oară pe ziua aceea, dus a fost!

Joia, la şedinţă, un singur punct pe ordinea de zi: activitatea slabă de pe şantierul de la Someşeni. “Voi credeţi că aşa se construieşte socialismul?

” s-a lansat tovarăşul Negrea în dizertaţie. “În ritmul ăsta nu terminăm conducta nici până toamna viitoare…”

Nici nu se stârnise bine când uşa se deschidea şi îşi făcea apariţia un şofer de la fabrica de bere. “Vă rog să mă iertaţi de întârziere, am avut o pană la motor!” a zis omul, stând respectuos lângă uşă, cu pălăria în mână. “Lasă scuzele, tovarăşe,” a sărit, ca ars, tovarăşul Negrea, “vă ştiu eu pe voi, alde d’ăştia...

Trebuie să te descurci, trebuie să faci tot ce poţi ca să ajungi la timp la şedinţă… Cu oameni ca dumneata nu o să mai ajungem în comunism niciodată!

Nu ţi-e ruşine să mă deranjezi în plină şedinţă, eu am muncă de răspundere aici, la partid, tovarăşe, nu-mi pot permite întreruperi!” Și apoi, ignorându-l pe bietul om, umil şi umilit, s-a întors către sală:

"Puteaţi să spuneţi de la bun început că nu vă place Uniunea Sovietică, ori comunismul, vă trimiteam direct la canal!” A urmat, fireşte, o altă oră interminabilă de bălăcăreală greţoasă, comunistă şi de educaţie socialistă, după care tovarăşul Negrea însuşi a încheiat şedinţa, dezamăgit de lipsa noastră de reacţie. Mult mai târziu aveam să aflu că amărâtul ăla de şofer era feciorul unei familii de învăţători din Popeşti, judeţul Cluj. Ce ură l-a determinat pe tovarăşul Negrea să-l umilească pe bietul om la momentul ăla, nu ştiu nici acum. Ştiu, în schimb, ce întrebări mestecam în minte atunci când eram singură, cu mine însămi, noaptea, sub plapumă:

"Cum aţi putut, tovarăşe Negrea, să parveniţi întrun timp aşa de scurt?

”, “Când ştiţi, tovarăşe Negrea, că aveţi câteva clase primare, cum vă permiteţi să-i judecaţi pe alţii?

”

37

Adevărul este că, făţiş, nu aveam nici unul curajul să-i închidem gura. Fiecare aveam cariere ori familii şi nu ne puteam permite ca un semidoct oarecare să ne fure viaţa pentru o vorbă scăpată în vânt… “Vai, ce bine arătaţi, tovarăşe Negrea, cât de bine vă stă costumul”… Nici acum nu pot să scap de sentimentul de greaţă absolută, de repulsie efectivă pentru nulităţi. “Puteţi să ajungeţi şi voi ca mine”, ne învăţa tovarăşul Negrea, “dacă veţi munci cu cinste pentru Partid!” şi se dezlănţuia, mai apoi:

"Bă, adă-mi mapa din maşină, am ceva de notat… Mâine, toţi tinerii ăia cu plete să-mi apară aici tunşi şi proaspăt bărbieriţi, aici nu e capitalism!” …Era duminică, iarăşi, eram la Someşeni, pe şantier, şi nu puteam nicidecum să dizloc un colţ de piatră ce răsărea, sfidător, din malul şanţului. M-am chinuit în fel şi chip: am tras, am împins, am izbit cu lopata. Degeaba!

De neputinţă, ori poate de ciudă, am încercat să-l împing, mai apoi, cu vârful pantofului şi, câteva secunde mai târziu, mă aflam în pragul disperării, pentru că talpa mi se dezlipise aproape de jumătate… Pământul era nefiresc de moale şi mocirlos pentru frigul din acea zi şi orice pas pe care încercam să-l fac rezulta într-o clămpăneală absolut ridicolă între talpă şi şoşon. “Ce e cu tine, fată, nu ţi-i bine?

”, m-a întrebat Ianoş, prinzând din zbor expresia de disperare de pe faţa mea. “Taci,” a replicat după ce am încercat să-i explic despre ce era vorba, “o rezolvăm noi cumva!” şi a scos două fire de sârmă subţiri şi un

38

fir lung de sfoară de bumbac din trusa lui de electrician. “Du-te acum acolo, în spatele gardului şi leagă bine, în trei locuri, să te ţină până la Cluj… Şi mai ales, ai grijă cum mergi, să nu se cunoască!” “Nu înţeleg”, am zis, complet bulversată. “Să nu te dai de gol, să nu te plângi, să nu arăţi în nici un fel nemulţumire…”, a zis el, aproape şoptit. “Ăştia te pot bănui că ai făcut-o înadins ca să scapi de muncă şi te dau afară cât ai zice peşte. Aşa că, dacă apare vreun control pe aici, fii veselă şi zâmbitoare, nu uita, tovarăşul Negrea veghează!” Inevitabil, maşina neagră a Judeţenei de Partid avea să-şi facă apariţia câteva ceasuri mai târziu şi, ca de obicei, din ea descindea tripleta de aur, de data asta bine şifonată, pentru că, se pare, tovarăşul prim-secretar îi scuturase bine de tot în şedinţa pe care o avusese cu dumnealor. După o scurtă trecere în revistă a lucrărilor, tovarăşii Scurtu, Turcu şi Negrea se opreau în dreptul şanţului nostru, cu eterna expresie de nemulţumire pe chip, acum mai accentuată ca oricând. “Bine, măi tovarăşe,” a început tovarăşul Turcu, privindu-l în ochi pe tovarăşul Negrea, “cum de această echipă este cea mai slabă din tot şantierul?

Se poate aşa ceva?"

"Care e motivul?

”, a completat tovarăşul Scurtu. “Să vedeţi,” a încercat să explice, timid, tovarăşul Negrea, “în echipa asta sunt mai multe femei decât bărbaţi şi ştiţi şi dumneavoastră că femeile sunt mai slabe, mai sensibile şi mai

39

delicate, fără prea mare forţă fizică, nu pot da acelaşi randament ca bărbaţii…” “E clar, tovarăşe”, a replicat tovarăşul Turcu, “se vede că dumneavoastră nu aveţi nici cea mai vagă idee despre cultura comunistă. Aţi auzit despre femeia sovietică?

Războiul a fost câştigat tocmai datorită puternicii femei sovietice, care ştie să mânuiască puşca, mitraliera, tractorul şi toporul, dacă e cazul. Vă lipseşte cultura de partid de bază, tovarăşi, asta e problema, dar, nici o grijă, vă dăm noi pe brazdă!” “Mai aveţi mult de învăţat de la marele popor sovietic şi de la geniala femeie sovietică, aţi înţeles?

”, a completat, ca un ecou, şi tovarăşul Scurtu. “Am înţeles, să trăiţi, tovarăşe Turcu, să trăiţi, tovarăşe Scurtu!” Cam cu jumătate de gură s-a auzit şi un timid “să trăiţi, tovarăşe Negrea!”, semn că cei prezenţi acolo intuiseră exact cam care era lanţul ierarhic. Lucrările erau complete la sfârşitul lunii mai, urmau să vină specialiştii pentru a instala conductele de gaz. “Vă mulţumim pentru eforturile depuse!”, a cuvântat tovarăşul Negrea într-un cadru semifestiv, timp în care noi eram entuziasmaţi că din acest moment încolo o să avem duminicile numai pentru noi şi pentru timpul nostru liber. “Bine, bine, tovarăşul Neagu,” au îndrăznit unii, “dar nu ar fi cazul să sărbătorim şi noi, la o bere, terminarea săpăturilor?

” şi fără să aştepte vreun răspuns, Ianoş a venit cu o idee:

"Eu zic aşa: cum ajungem în Cluj mergem în parcul mare, la o bere, după care mergem să vedem meciul

40

de fotbal dintre Dermata şi echipa Transporturilor. Două echipe tari, ăia de la Transporturi sunt ai noştri, cu C.F.R.-ul, cu Poşta, cu TelefonTelegraf…” Mi-am păstrat presimţirile sumbre pentru mine, chiar şi în momentul în care Ianoş şi, surprinzător, însuşi tovarăşul Neagu, comandau al doilea rând de bere, înainte să intrăm pe stadion. Era duminică şi, din experienţa mea de şantier, duminica era de rău...

Meciul în sine nu a prezentat nici un interes, nimeni a aruncat vreo privire spre teren, adevărata luptă s-a dat în tribune, între suporterii Dermata (formată din unguri) şi suporterii echipei de la Transporturi, evident, români cu toţii. După obişnuitul concert de huiduieli, înjurături şi expresii care mai de care mai suculente, s-a trecut la argumente mai concrete: scaune rupte, aluzii folclorice la adresa rudelor de gradul I (cu trimitere la mamă, în primul rând), fluierături şi ţipete, haine şi cămăşi rupte. Se împărţeau pumni şi picioare cu generozitate, mai ceva ca la Borodino, după care combatanţii au constatat că spaţiul în care se manifestau nu era suficient de larg, aşa că s-au mutat. În parc. Acolo unde s-a atins apogeul, cu grupuri fugind încoace şi încolo, agresori sau victime deopotrivă. Şi cum la vremea aceea nu erau telefoane mobile ori Servicii Unificate de Urgenţă, ori 112, fiecare şi-a încasat-o cu demnitate, mai uşor sau mai grav, fără reclamaţii, ori plângeri şi fără scandal. Societatea civilă funcţiona, deci, impecabil.

41

Nu s-a pus în nici un moment, în nici un fel, problema şovinismului. Oamenii aveau probleme mult mai importante de rezolvat decât să despice firul în patru pe seama unei bătăi

la un meci de fotbal, sport privit de altfel, la vremea aceea, ca o “preocupare neserioasă a unor elemente tinere cărora nu le-a plăcut cartea sau munca”. Termenul de fotbalist, aşa cum este el perceput în ziua de azi, nu exista, era numai un peiorativ care desemna un tânăr fără rost, fără prea multă carte, care nu era capabil să-şi găsească o parteneră de viaţă şi, în cele din urmă, să-şi întemeieze o familie. Însuşi tovarăşul Scurtu, unul dintre depozitarii de bază ai doctrinei comuniste, avusese o intervenţie sugestivă în acest sens, la o şedinţă cu organizaţia de tineret:

"Ce e cu voi, măi tovarăşi, de ce nu vă apucaţi de o meserie serioasă?

Cât e ziulica de lungă alergaţi şi daţi cu piciorul în băşica aia, ruşine să vă fie!

Coşcogea vlăjgani, grămadă după un gogoloi de minge… Nu mai fugiţi de muncă, băi tovarăşi!” Lumea noastră, a celor ce săpam prin şantiere duminica, mergea înainte, cu bune ori rele. Lumea lor, a tovarăşilor adică, se cristaliza către un nou vârf, anume cel al burgheziei proletare. Constataserăm că, de la o vreme, tovarăşii Scurtu, Turcu ori Negrea îşi schimbaseră sensibil gusturile. Se îmbrăcau cu haine mai scumpe şi mult mai elegante şi îşi mutaseră aria de interes către femei mai cochete, mai elevate şi mai gingaşe. Un an mai târziu, toţi trei divorţau şi se recăsătoreau, ceea cemi confirma intuiţia: nu mai puteau să se afişeze cu fostele lor partenere de viaţă – muncitoare, analfabete, golite de orice fel de feminitate.

42

Tovarăşul Turcu îşi refăcuse viaţa alături de o croitoreasă de 21 de ani, tânără, elegantă şi dornică de plimbări. Tovarăşul Scurtu se recăsătorise cu o femeie mai tânără cu 20 de ani, avidă de petreceri şi restaurante. Iar tovarăşul nostru Negrea o lăsase pe fosta lui soţie (necizelată, cu mâinile mari, ca nişte lopeţi, murdare de cărbune, probabil din această cauză îl înlocuise pe post de fochist la baia comunală) pentru o ospătăriţă cochetă, durdulie, amatoare de bijuterii scumpe şi concedii la mare. Într-un cuvânt, snobismul şi parvenitismul în cel mai mizerabil grad al lor, cel proletar. …Mă întorceam de la o reprezentaţie cu Traviata lui Verdi şi dădeam nas în nas cu tovarăşul Turcu, la braţ cu tânăra şi frumoasa dumnealui soţie. “Cum v-a plăcut spectacolul?

” lam întrebat. “Ce era să-mi placă,” mi-a răspuns, pufnind, “n-am înţeles absolut nimic, cultura noastră, de partid, promovează arta populară: doine, sârbe, hore, bătute, ficioreşti. Nici vorbă de aşa ceva, ăştia se întreceau, care mai de care, în ţipete asurzitoare!” Am dat din cap a aprobare şi înţelegere, dar realitatea este că mă lăsase fără replică. Ne-am despărţit lăsându-i impresia că sunt în asentimentul lui, da, acolo pe scenă se petrecuseră chestii abominabile, oamenii ăia nu băgaseră nici măcar o sârbă în program… Departe de orice momente triste ori penibile, departe de acele vremuri tulburi însă, munca voluntară pe care am efectuat-o la Someşeni a contribuit extrem de mult la experienţa mea de

43

viaţă şi, de ce nu?

la felul în care am învăţat să cunosc oamenii, unii prieteni adevăraţi, gata să facă orice pentru tine, alţii cu multe feţe, gata să te vândă pentru un pumn de arginţi şi să calce peste cadavre pentru partid şi pentru lor vis de parvenire. Şi am învăţat, mai mult decât oricând, că umilirea şi dispreţuirea fiinţei umane este unul dintre cele mai mari păcate. Nepoţii şi strănepoţii mei se pot mândri cu mine: şi eu am fost printre cei care au pus umărul la

introducerea gazului metan în Cluj-Napoca. Şi printre cei care au contribuit, voluntar, la sădirea perdelei de pomi din jurul Clujului. Să nu uitaţi nicicând deviza mea:

"Cultul pentru muncă şi iubirea de oameni!" …Chiar, pe unde or mai fi acum cei trei muşchetari, Turcu, Scurtu şi Negrea?

44

Panică şi rugăciuni în peştera Maţoca

...Şeful nostru era un personaj demn de toată stima şi respectul. De origine sănătoasă, provenit din pătura de jos a clasei muncitoare, cu numai câteva clase primare, nu-l întrecea, totuşi, nimeni în politică. Cu un an înainte făcuse o academie de trei săptămâni la Predeal şi, prin urmare, avea să se întoarcă la serviciu cu trei săptămâni mai pregătit, tobă de carte, nu altceva...

Dar, mai mult decât orice, respecta cu sfinţenie toate directivele partidului şi era credincios şi devotat cauzei proletariatului. La una dintre şedinţele plenare de sindicat, la care şeful nostru a fost invitat de onoare, eram propusă şi aleasă responsabilă cu munca culturală. În luna ianuarie m-am gândit să organizez câteva seri "Eminescu". Versuri de Eminescu, romanţe pe versuri de Eminescu şi câteva ceva despre viaţa şi opera poetului nepereche. O colegă a încropit ceva din Vasile Alecsandri şi George Coşbuc...

Mă felicitam în sinea mea că cele două seri literare ieşiseră cât se poate de reuşite, dar bucuria mea nu avea să fie de lungă durată. De ce mă cheamă, oare, şeful la dânsul?

îmi frământam mintea, în timp ce paşii mă purtau spre

45

biroul dumnealui, unde fusesem convocată de urgenţă...

"Bine, măi tovarăşă, asta-i muncă culturală, ce faci dumneata?

", s-a stropşit el, de îndată ce a dat ochii cu mine. "Ce treabă ai dumneata cu bărbaţii ăia?

Eminescu, Alexandru sau Alexandri, Coşbuc?"

"Să vedeţi", am zis eu, "aceştia sunt marii noştri poeţi, ai românilor" "Termină, măi tovarăşă, cu trecutul burghez", se înneca el de indignare, "văd că dumneata nu teai desprins de putregaiul burghezo-capitalist. Mai bine bagă-ţi minţile-n cap!

Avem noi cultura noastră solidă, sovietică. Bagă, măi tovarăşă, pe Lătăreaţa, cea mai bună din toată ţara, pe Fărămiţă Lambru, care-i al nostru, din popor, doinele noastre olteneşti, ălea de jale mai ales, horele şi sârbele. Asta-i cultura noastră adevărată. Să nu aud, tovarăşă, că te mai apuci de scrieri literare, de romanţe şi de Dan Spătaru!

Să renunţăm la obiceiurile trecutului şi, mai cu seamă, la apucăturile alea mistice, bisericeşti, care întunecă minţile oamenilor ca opiumul!” Mi-am dat toată silinţa să fac spectacole bune şi să respect indicaţiile tovarăşului şef, primite de la partid. Dar, când te pasc ghinioanele, nu ai ce face. Le înduri pe toate cu stoicism. “Ce are, măi, şefu’ cu tine?

”, mă întreabă o colegă. “Mi-a spus că imediat ce te văd, să te trimit la el!” Sfântă Fecioară, am gândit, nu mă ştiu vinovată cu nimic. Ce s-o fi întâmplat?

46

Am bătut sfios la uşă. “Hai, intră, băi tovarăşă!” “M-aţi chemat tovarăşe şef?"

"Da, te-am chemat”, mi-a răspuns el, distant, “crede-mă, nu-mi face nici o plăcere să stau de vorbă cu dumneata, aud că faci lucruri urâte şi dai un exemplu prost pentru colegii dumitale mai tineri…Tovarăşii sindicalişti, angajaţi în activităţile culturale pe care le coordonezi, nu au avut nimic de spus?

Ce încredere să mai avem în dumneata de aici încolo?"

"Nu prea înţeleg, tovarăşe şef, ce lucruri urâte am făcut, cu ce am greşit?

”, am articulat, cu greu. “Ce nu înţelegi, tovarăşă?

Te prefaci că nu ştii şi nu pricepi?

Stai că te lămuresc eu, atunci”, a rânjit el, satisfăcut, “bunăoară, ce căutai dumneata ieri la biserică?"

"Păi, tovarăşe şef, un tânăr de la noi din curte s-a cununat şi m-am dus la biserică să văd mireasa…”, am zis, fără să clipesc, pentru că era purul adevăr. “Ei, bravo, trebuia numaidecât să mergi la biserică?

În curtea blocului, ori pe stradă, nu puteai să-i vezi?

Ţine-o tot aşa, cu biserica dumitale”, a continuat el, “o să pierzi şi bruma de încredere pe care o mai avem în dumneata. Noi avem nevoie de cadre sincere şi devotate partidului şi marelui generalissim Stalin, tovarăşă, lumina noastră vine de la Răsărit, de la mama Rusie, nu de la bisericile pe care le frecventezi dumneata. Apropo, nişte tovarăşi de nădejde mi-au spus că teau văzut şi prin Ostroveni, pe la biserici; poţi să-mi

47

spui ce căutai dumneata tocmai în partea aia a oraşului?"

"Burghezia, tovarăşă dragă”, a continuat el trecând la un ton didactic, “burghezia se sprijină pe biserică, nicidecum pe ştiinţa avansată a marilor dascăli: Marx, Engels, Lenin, Stalin… Acum ai înţeles?"

"Daaa", am răspuns, jumătate confuză, jumătate conştientă că mesajul tovarăşului şef conţinea o ameninţare mai mult sau mai puţin subtilă. "Ce a avut să-ţi spună şefu' atâta vreme în cabinet?"

"…Păi, că umblu pe la biserici şi nu fac bine." "Dragă, tu nu ştiai că şefu' este împotriva bisericilor şi a religiei?

Tu nu ai auzit că şefu a ajutat la demolarea unor biserici?

Nu le are cu religia deloc. A pornit ca văcar acolo, la ei în sat, după care, în timpul războiului, a lăsat cireada şi sa înscris ca voluntar alături de armata roşie sovietică. Şi, vezi bine, devotamentul lui l-a adus în poziţia de şef, aici la noi. Învăţătura de partid l-a făcut om. Ascultă-mă ce-ţi spun, fii precaută, nu-ţi asuma riscuri…" Am fost atentă şi prudentă. Tovarăşul şef, ca să-şi demonstreze devotamentul, fidelitatea şi credinţa faţă de partid, nu cunoştea nici un fel de scrupule şi se manifesta ca atare: orgolios, obtuz, parvenit şi exigent. Ecourile ultimei noastre întâlniri se stinseseră, nu mai părea supărat pe mine, dar totuşi am avut o strângere de inimă atunci când am primit vorbă ca a doua zi, la orele

48

9.00 să fiu prezentă la dânsul, împreună cu tovarăşul Dobre. M-am gândit că e vorba de o simplă acţiune de ordin administrativ, dat fiind faptul că Dobre era administrator, bun organizator în toate şi mai cu seamă în excursii şi deplasări. "Staţi jos, măi tovarăşi!" Hai, că e de bine, am gândit. "Unitatea noastră a obţinut cele mai bune rezultate pe judeţ", ne-a informat tovarăşul şef, mândru nevoie mare, "şi, pentru aceste rezultate, ni s-a aprobat o excursie de şase zile la Praga". "Minunat, splendid", am zis, "tocmai în Cehoslovacia, tovarăşe şef!" "Ei, unde-o fi, acolo e!

Vorba e că pe 23 luna asta plecăm la Praga. Transportul, masa şi cazarea, ni le asigură partidul. Noi trebuie să plătim câte 60 lei pentru vizitarea monumentelor şi spectacole. Tovarăşul Dobre, aici de faţă, va încasa şi va gestiona aceşti bani, clar?"

"Da, tovarăşe şef!" "Tovarăşa Neti se va ocupa de partea artistică a călătoriei, pe parcursul drumului să se cânte melodii populare, zicători şi ghicitori de pe la noi!" Doamne, ce zi minunată; tovarăşul şef îmi spusese pe nume!

Aveam să facem o excursie la Praga, să crape celelalte unităţi că noi le-am luat-o înainte. Toată lumea fericită, toată lumea bucuroasă şi nimeni nu se îndoia cui îi aparţinea meritul… Evident, tovarăşului şef, dânsul şi numai dânsul ne putea urca pe cele mai înalte culmi ale socialismului!

49

Am plecat în 23 şi, după un drum cu mult cântec şi voie bună, în 24 ne aflam în munţii Tatra. Când ghidul a auzit că suntem români, a tras mult aer în piept şi ne-a spus aşa:

"să ştiţi că ostaşii români au făcut acte de vitejie în cel de-al război mondial, chiar aici munţii Tatra. A fost o încleştare puternică între armatele aliate şi nemţi. Românii sau remarcat în luptă, au reuşit să arboreze tricolorul românesc chiar pe vârful muntelui. Chiar dacă

rămâneţi numai pentru un ceas, două, vă propun să faceţi o plimbare pe lacul din peştera Maţoca”. “E departe, e adâncă, e lumină, e întuneric, e rece, cine ne conduce?

”, am întrebat noi, curioşi. “Vă dau un singur răspuns la toate întrebările puse. Peştera e la baza muntelui. Înăuntru s-a format un lac subteran, încă nu i s-a determinat adâncimea, dar ce pot să vă spun este că există o punte improvizată pe nişte scânduri cu lanţuri iar la capăt o barcă cu un barcagiu, lipovean de origine. Un fel de Paţaichin”, a zâmbit el. “Lipovenii ştiu meserie, sunt barcagii iscusiţi şi nu te poţi rătăci cu ei…” “Ce facem, tovarăşi?

” s-a interesat tovarăşul Dobre, “mergem sau nu?"

"Mergem, cum să nu!”, am răspuns cu toţii în cor. De la primii paşi pe punte, însă, am început să implorăm pe bunul Dumnezeu. Am ajuns totuşi la barcă şi ne-am urcat în ea, sub privirile lipoveanului, indiferent la temerile noastre. Bâldâbâc!

făcea barca, clătinându-se nesigur, de parcă era

50

făcută din hârtie, şi fiorul nostru de teamă se amplifica odată cu palidele scânteieri de lumină în bezna aproape absolută. “Nici în iad nu cred să fie aşa de groaznic şi sinistru!”, se auzi o voce parcă inumană în tăcerea aceea ca de mormânt. “Nu vorbiţi tare şi nu vorbiţi mult!”, interveni barcagiul. Şi parcă reacţionând la vorbele lui, bâldâbâc!, bâldâbâc!, barca loveşte ceva şi se înclină puţin. “Nu vă speriaţi,” se auzi vocea calmă a barcagiului “s-a lovit doar puţin, o pun eu pe linia de plutire!”. “Ce linie de plutire e asta, nene,” dădu cineva glas îngrijorării noastre “nu vezi că se înclină şi e gata să se răstoarne din clipă în clipă?

Numai câţiva dintre noi ştiu să înoate, ceilalţi ne ducem ca bolovanii la fund, acolo unde probabil ne aşteaptă Scaraoţchi...” “Ce ne facem fraţilor?

”, se auzi, într-un târziu, vocea tremurată a şefului, care se afla aşezat pe o bancă în faţa noastră. “Ce să facem?

”, zic eu, “ne aşezăm cu toţii în genunchi şi rostim toate rugăciunile pe care le ştim…” Hopa!

altă lovitură, şi barca se înclină foarte tare cu botul înainte, anume cu şeful nostru cu tot… “Doamne, Isuse Hristoase”, ţipă tovarăşul Dobre, disperat, “ajută-ne, Doamne!” “Staţi aşa,” zice barcagiul imperturbabil, “nu vă mişcaţi, lăsăm să se retragă valul de apă şi o readuc eu pe linie”

51

“De multe ori m-am întrebat cum o fi iadul”, continuă tovarăşul Dobre, surd la asigurările lipoveanului, “ei bine, ăsta e iadul, cu talpa lui cu tot, iar la fund se află Scaraoţchi cu toată familia lui…” “Tovarăşe şef”, zic eu, “dacă ieşim teferi din infernul ăsta, propun să ne ducem la prima biserică care ne iese în cale şi să dăm cu toţii acatiste de mulţumire lui Dumnezeu…” “Ba nu, să intrăm în toate bisericile!” murmură el, ca şi cum ar fi avut o revelaţie şi în clipa aceea mi-a venit în minte bruftuluiala pe care eu o primisem pe motiv că frecventam bisericile. “Cred că v-aţi udat bine când s-a înclinat barca, tovarăşe şef!”, am pus

eu sare pe rană, conştientă fiind că şeful meu avea pantalonii uzi cu mult înainte de a se fi înclinat barca… “O fi din cauza transpiraţiei!”, îmi ţinu o voce cârcotaşă isonul, de undeva, din spatele bărcii, pricepând unde băteam, de fapt. Apa neagră ca păcura şi rece ca gheaţa nu era nicidecum de natură să ne încurajeze, ba dimpotrivă… “Nene barcagiule, îţi plătim şi te cinstim bine să ne scoţi de aici!” “Nu se poate”, zice el, “canalul este îngust şi trebuie să mergem până la capăt. Pe lăţimea aceasta nu se pot face manevre, barca se poate rupe şi naufragiul e gata. Şi aici în adâncul muntelui, nu prea avem posibilităţi de recuperare”. “Sfântă Fecioară”, am exclamat, “mai avem mult până la capăt, ca să poţi întoarce barca pe canalul al doilea?

”

52

“Aproape o jumătate de oră şi vom fi aproape de ieşire, la lumină”, a răspuns lipoveanul, sec. Ne-am petrecut cele câteva mii de ani (cât a durat jumătatea de oră promisă), în cumplită resemnare, cu vocile stinse şi tresărind la fiecare ţipăt cauzat de smuciturile bărcii. “Eu zic că vom scăpa cu bine”, şoptea la un moment dat, Rodica, “astă noapte am visat că toţi aveam aripi şi zburam deasupra muntelui…” “Nu ştiu ce ai visat dumneata”, a replicat sceptic tovarăşul Ion, şeful nostru contabil, “dar eu văd că rabla asta de barcă e mai hodorogită decât căruţa noastră de la ţară!” “Chiar”, spuse altcineva, “parcă erau nişte beculeţe când am plecat, ce s-a întâmplat cu ele?"

"Să vedeţi”, zice barcagiul, “peştera nu este electrificată şi am improvizat, de la lanterna mea de buzunar, o instalaţie cu o sârmuliţă şi câteva beculeţe. Bateria s-a consumat repede, beculeţele s-au stins, cam asta e!” “Păi bine, omule”, am explodat cu toţii, “dacă ai ştiut că ne bagi în infern, de ce ai făcut-o, măi?

De ce ţi-ai vândut sufletul diavolului, ca să ne răstorni în fundul pământului pentru nişte bani?"

"Barca asta nu s-a răsturnat niciodată”, ne-a răspuns el, “iar domniilor dumneavoastră o să vă treacă supărarea imediat ce ajungem afară!” “Păi tocmai asta e: când o să ajungem?

Spune, măi lipovene!” “Tovarăşe Ion, staţi niţel, parcă apar nişte fâşii de lumină!”, se auzi vocea salvatoare a cuiva, chiar în momentul în care spiritele se încinseseră periculos de mult. “Suntem aproape de ieşire. Uraaa!”, răsuna oftatul general de uşurare, şi în

53

faţa noastră se deschideau largi porţile luminii, ale vieţii, ale Raiului. Dacă cineva s-a întrebat vreodată ce e şi cum e fericirea, trebuie să fie convins că asta era adevărata fericire… Numai cine a fost în peştera Maţoca poate face o comparaţie între iad şi rai!

Nu există cuvinte care să descrie sentimentul de fericire ce ne cuprinsese după croaziera cu peripeţii pe lacul Maţoca. Nu numai că bărbaţii din grup au golit bufetul cu băuturi, dar l-au îmbătat şi pe lipovean, drept mulţumire că ne-a scos teferi la lumină. Uitaseră de supărare, fireşte. Oarecum detaşată, constatam la un moment dat că arătau de parcă nu s-ar fi bărbierit zile de-a rândul… Tovarăşul şef parcă fusese extras din putina cu varză, era ud leoarcă, avea părul încâlcit şi barba comparabilă cu cea a lipoveanului. Am ajuns, în final, la

Praga, în mijlocul civilizaţiei şi ne-am ţinut de cuvânt: am intrat în câte biserici am putut, cu şeful în frunte, şi i-am mulţumit bunului Dumnezeu aprinzând câte o lumânare. “Vedeţi, tovarăşe şef, ce bun şi mărinimos a fost Dumnezeu cu noi?

” În seara următoare am fost cu toţii la un concert dat de Alla Pugaciova. O seară de neuitat. În continuare, masă şi seară de dans la restaurantul “Lucerna”. Marele nostru scriitor Victor Eftimiu avea să facă, la un moment dat, următoarea remarcă: Toate călătoriile, sunt grele şi obositoare, numai amintirea lor rămâne frumoasă…

54

Balul Mărţişorului:

tu nu ai ce căuta acolo!

…Se apropia 1 martie şi obişnuitul Bal al Mărţişorului, organizat la Palatul Culturii dar, spre deosebire de alte dăţi, în anul acela fusese anunţată prezenţa lui Gică Petrescu şi a Margaretei Pâslaru. Era o fierbere generală: doamnele şi domnişoarele plănuiau sau pregăteau rochii speciale, în concordanţă cu amplitudinea evenimentului; domnii îşi periau costumele elegante, ori vânau după stofe bune şi croitori de încredere. Mă pregătisem la rându-mi, însă îmi păstrasem o suficientă doză de luciditate şi de reticenţă ca să nu mă ambalez prea mult. Aşa că, în seara dinainte de bal, la plecarea de la serviciu, le-am urat colegelor mele odihnă plăcută, o seară frumoasă şi să ne vedem sănătoase a doua zi, la bal. “Ce treabă ai tu acolo?

” a sărit şefa mea, ca arsă, “balul e organizat de Judeţeana de Partid, numai pentru ai noştri...

Te-ai uitat pe grafic?

Mâine seară eşti de pază pe unitate!

Vii de dimineaţă, program normal, ai liber după-amiază, iar mâine seară te prezinţi la datorie, conform graficului!

Ai înţeles?

” Am înţeles, uitasem că sunt născută la Soroca. “Aaaa, uitasem...

Vezi că a venit o adresă

55

de la Bucureşti, un fel de chestionar cu 17 întrebări, e în mapa mea, pe birou. Tot o să stai degeaba mâine noapte, studiază, analizează, poate o să găseşti vreun răspuns-două… Poimâine trebuie să trimitem chestionarul înapoi, la Minister, la Bucureşti şi nu am timp de asta acum, nu-mi văd capul de treburi!” “Mă descurc eu cumva!” am zis, mai mult pentru mine, în timp ce tovarăşa şefă dispărea, suveran, pe uşă. Seara balului mă găsea, deci, la birou, cu adresa venită de la Bucureşti în faţă, încercând din răsputeri să ignor grupurile şi perechile elegante care se revărsau, valuri-valuri, către Palatul de Cultură şi muzica divină a lui Strauss, cântată de orchestra armatei… Mă resemnasem, însă; intrarea la bal se făcea pe

bază de carnet de partid, ori eu aşa ceva nu avusesem niciodată şi era puţin probabil să mi se înmâneze vreunul în viitorul apropiat. M-am întors, aşadar, la sarcina trasată de tovarăşa şefă, respectiv circulara de la Bucureşti şi câteva ore mai târziu chestionarul respectiv era completat ca la carte, cu răspunsuri la obiect, bine fundamentate şi documentate. Poate că nu aveam eu cultură politică şi nu eram familiarizată cu ierarhia de partid şi de sindicat, dar meseria mi-o cunoşteam la perfecţie!

Trecuseră cîteva zile de la bal, când tovarăşa şefă îşi făcea apariţia furtunos în birou:

"Parcă team rugat să te uiţi peste circulara de la Bucureşti, ce ai făcut?

”

56

“Am rezolvat-o, mai rămâne să o bateţi la maşină şi s-o expediaţi la Bucureşti. După ce o verificaţi în prealabil, bineînţeles…” am zis, anticipându-i reacţia. A mârâit ceva neinteligibil, a studiat adresa cu ochi de expertă, a dat din cap a aprobare reţinută, mda, bunişoară, după care mi-a ordonat să i-o pun la ea pe birou. “Las-o aici, văd eu ce fac!” a mai zis ea, probabil ca să nu-mi dea satisfacţia lucrului bine făcut. A doua zi lucrarea era bătută la maşină şi expediată la Bucureşti, fără ca dactilografa să fi schimbat o virgulă, măcar… Iar alte câteva zile mai târziu, însăşi doamna Mocanu, de la Minister, o suna pe tovarăşa şefă să o felicite pentru lucrarea bine documentată. Cât despre mine… nu m-am ales nici măcar cu un cuvânt de mulţumire. Îmi părea, însă, mult prea frumoasă viaţa ca să mi-o amărăsc cu detalii meschine şi îmi găsisem propriul meu refugiu în lectură (mă fascinau poveştile despre copii şi animale) şi scris. Mi-am exploatat pasiunea mea pentru literatura de orice fel compunând texte pentru brigăzi artistice şi echipe culturale, texte care s-au dovedit a fi, în cele din urmă, foarte apreciate şi gustate. “Ascultă,” s-a stropşit la mine tovarăşa şefă, “tu ai impresia că sunt servitoarea ta?"

"Şefa, vă jur că habar nu am despre ce e vorba…” am răspuns, complet perplecsă. “De ce nu ai venit azi la şedinţa din Sala Mare a Sindicatelor?

”

57

“Nu am ştiut că se ţine vreo şedinţă, nu m-a anunţat nimeni…” “Cum, nu te-a anunţat Şerban?

”, s-a mirat ea. “Nici nu l-am văzut la faţă pe ziua de azi!”, am răspuns, în timp ce tot felul de scenarii sumbre mi se desfăşurau în minte. “Stai că-ţi fac eu rezumatul… Toţi preşedinţii de sindicat erau acolo, împreună cu responsabilii lor culturali, numai eu singură pentru că tu – nicăieri...

Mă rog, ”a întrerupt ea şirul poveştii, “ce mari acte de cultură ai făcut dumneata de te lăudau acolo cu toţii?

Însuşi tovarăşul Rusu, de la Uniune, ţi-a semnat diplomele de onoare…” “Cine ştie, aşa o fi apreciat dumnealui…”, am zis eu, timid şi precaut, realizând brusc despre ce era

vorba. “De patru ori m-au chemat la masa prezidiului, taman din fundul sălii, ca să-ţi ridic dumitale diplomele de onoare...

De patru ori!” a insistat ea, de parcă numărul patru avea o conotaţie magică. “Pentru cel mai bun text, pentru cea mai bună interpretare, pentru recitatori, pentru cel mai bun instructor…Aşa nu se mai poate,” a exclamat ea, ca trezită dintr-un vis urât, “trebuie să găsim neapărat un tovarăş membru de partid capabil să facă munca asta culturală, dumneata nu ai pregătirea necesară pentru educaţia socialistă!” “Şi te rog” şi-a continuat ea discursul furibund, “să nu-ţi mai bagi nasul unde nu-ţi fierbe oala… Aud că te duci pe la copiii sindicaliştilor şi le dai tot felul de broşurele cu jocuri, cu viaţa animalelor şi alte asemenea chestii fără importanţă.

Nu le trebuie aşa ceva, înţelegi?

Avem preţioasa literatură sovietică, să facă bine şi să studieze viaţa marilor dascăli de la Răsărit… Ia-ţi acum diplomele şi fă ce-i ştii cu ele, să nu le mai văd, pentru mine are valoare numai munca tovarăşilor de nădejde, membri de partid!” Mi-am reprimat satisfacţia interioară, pe de-o parte pentru că tovarăşa şefă era deja în culmea sfintei mânii proletare, iar pe de cealaltă parte pentru că eram dureros de conştientă că noi, ăştia care aveam realizări în afara cercului select al membrilor de partid, vom fi consideraţi întotdeauna nişte paria...

Cinismul şi meschinăriile acestor tovarăşi nu reuşiseră nicidecum să îngenuncheze caracterele tari şi, dincolo de toate aceste episoade semnificative pentru o epocă a întunericului proletar, istoria (ori poate soarta) avea propriu-i mecanism de echilibrare a balanţei. Aşa se face că într-o singură zi, în acea ZI, toate barierele impuse de ei aveau să se prăbuşească, scaunele lor săreau din cuie iar sistemul lor construit pe ură se făcea praf şi pulbere. Momentul Revoluţiei avea să-i prindă pe tovarăşi pe picior greşit şi, odată cu ei şi pe şefa mea, care a mai sperat, până în ultimul ceas, că vor reuşi ai lor să stăvilească furia duşmanului de clasă. Alfel, şi ea, şi ceilalţi tovarăşi pluteau într-o mare de confuzie, nefiind în clar cu ceea ce se petrecea în jurul lor. În acea seară, la terminarea programului, mă îndreptam spre fişet să-mi iau haina şi să plec acasă. Am deschis uşa şi, în momentul acela, pământul mi-a

fugit de sub picioare şi camera a început să se învârtească cu mine: haina mea de astrahan era tăiată cu lama, de la guler până-n poale. Nu ştiu când am ajuns la tovarăşa şefă, ştiu numai că atunci când i-am spus ce s-a întâmplat tremuram toată de supărare şi de disperare. “Cum s-a putut întâmpla aşa ceva, şefa?

” am întrebat, aproape plângând, “haina era pusă la dumneavoastră în fişet, cine a îndrăznit să umble la încuietoare ca să-mi facă rău?"

"Ştii ce,” a replicat ea, cu răceală, “ia mai lasămă dracului în pace cu paltonul tău!

Toată judeţeana de partid e în fierbere, ne confruntăm cu probleme grave şi ţie îţi arde de zdreanţa ta de astrahan. Du-te de aici, nu vezi că am treabă?

” Cumva am ajuns la biserică, nu ştiu cât să fi stat acolo, nu-mi amintesc când am ajuns acasă şi când am adormit. Îmi aduc aminte, însă, visul pe care l-am avut şi care m-a purtat într-o lume de basm, cu îngeri, cu flori şi alei străjuite de pomi încărcaţi cu fructe… Premoniţie, probabil, pentru că a doua zi dimineaţă, când am ajuns la servici, m-am trezit transportată într-o altă lume, o lume a bucuriei, prieteniei şi democraţiei, o lume în care respiram cu nesaţ aerul proaspăt al libertăţii. Am fost întâmpinată cu căldură şi încredere, mi-am auzit cuvinte de apreciere pe care nu credeam că le voi auzi vreodată. “Eu, dragilor, am rămas aceeaşi,” am zis când mi-am mai revenit din emoţie, “cu voi, însă, ce s-a întâmplat?"

"Nu s-a întâmplat absolut nimic” mi-a răspuns cineva “am rămas aceiaşi şi noi, numai că de

60

data asta putem să-i apreciem liber pe cei ce merită, nu mai suntem obligaţi să ridicăm osanale secretarei, preşedintei, directorului ori celor de la judeţeană!

Tu ai rămas cea mai bună colegă a noastră şi o şefă adevărată!” Trecuseră zile bune şi încă nu aveam veşti despre foştii noştri şefi; parcă-i înghiţise pământul!

Nici nu le duceam dorul, de altfel, activitatea lor fusese preluată din mers de oameni capabili, care cunoşteau meserie. Abia după ce apele s-au mai limpezit şi lucrurile intraseră în normalitate, au început să apară şi tovarăşii, toţi spăşiţi şi numai miere, dornici să presteze orice fel de muncă, numai să fie primiţi înapoi în colectivul nostru. Probabil că nu se aşteptau la primirea pe care aveam să le o fac; nu am făcut nici o aluzie la vremea şefiei lor, i-am tratat civilizat, cu maximă înţelegere, omenie şi toleranţă şi cred că asta a fost răzbunarea mea supremă: le-am demonstrat că dintotdeauna şi întotdeauna am fost şi voi fi un om mai bun ca ei toţi la un loc. Privind retrospectiv, acesta a fost stigmatul meu: eram născută la Soroca şi am fost nevoită să duc această cruce, dacă o pot numi aşa, până în ziua eliberării. Reuşeam, însă, să le demonstrez că se poate trăi şi munci şi altfel: într-un climat de respect şi amabilitate. Nu, nu mă schimbasem de loc, rămăsesem aceeaşi: echidistantă şi imparţială. În ceea ce priveşte pe tovarăşii şefi, toată această atitudine a mea, strict profesională, a fost de natură să-i bulverseze multă vreme; nu-şi puteau explica sub nici o formă cum de eu nu adusesem niciodată în discuţie persecuţiile şi teroarea pe care le îndurasem sub

61

conducerea lor luminată, ca să-mi câştig o bucată de pâine… Dar… viaţa este mult prea scurtă pentru a ne-o irosi cu analize şi întrebări inutile. Personal cred că cea mai frumoasă zi din viaţa noastră este aceea în care găsim înţelepciunea şi puterea de a ierta, de a ne despovăra, de a ne uşura şi simplifica propria noastră existenţă. Să lăsăm, deci, istoricilor misiunea de a descoperi dedesubturile evenimentelor şi mişcărilor politice… Pentru că, în cele din urmă: Omul e o taină/Viaţa e un vis/Numai sufletelor blânde/Cerul e deschis!

Revelion 2006-2007

„Ce facem, ne înscriem la Revelionul Pensionarilor?

”, mă întreabă Pupica. „Sigur, ne înscriem”, am răspuns eu, convinsă fiind că o relaţie de prietenie care durase mai bine de 20 de ani se menţine numai când unul cedează, în virtutea

binelui comun. „Cred că ne vom simţi extraordinar!...”, am mai apucat să adaug, înainte ca Pupica să se dezlănţuie cu entuziasm:

„...se organizează tot la restaurantul SUPCA, ştii tu, acolo unde ne-am petrecut nenumărate revelioane şi a fost nemaipomenit!” Nu am mai insistat; am acceptat, ne-am înscris şi am intrat în febra pregătirilor...

Mai erau

patru zile până la petrecerea de Revelion şi aveam atât de multe de făcut în acest interval de timp: coafură, manichiură, pedichiură, alegerea toaletei potrivite pentru eveniment...

Revelionul pentru pensionari este programat să înceapă la orele 18.00, pentru că mulţi dintre noi nu rezistă mult după orele 12.00 noaptea, la trecerea dintre ani. Ninsese neîncetat timp de două zile, plouase apoi sănătos – nu mult, ci atât cât asfaltul să fie acoperit, peste noapte, de un strat de polei suficient de consistent cât să facă drumurile aproape impracticabile, atât pentru automobile, cât şi pentru mersul pe jos...

Aşa că eu şi Pupica neam luat măsuri de siguranţă: am plecat mai devreme de acasă, ca să fim sigure că ajungem în timp util la petrecere...

Ajungeam printre primele la restaurant, cred că era în jur de orele 5 după-amiază, şi, în timp ce ne dezmorţeam din frigul de afară, se dezmorţea şi atmosfera dinăuntru: soseau gustările şi ţuica fiartă, muzica se auzea în fundal şi participanţii îşi făceau apariţia, câte unul, ori perechi. Zâmbete calde, felicitări, complimente, reacţie firească a unor oameni care revăd prieteni vechi. Preocupată fiind de prezenţa unor foşti colegi, pe care îmi făcea plăcere să-i revăd, am ignorat cu încăpăţânare manifestările de nervozitate ale Pupicăi, pe care, în acest moment al petrecerii de Revelion, nimic nu o mulţumea: nici muzica, nici meniul, nici lumina şi nici scaunele pe care stăteam. Se ridicase în picioare, îşi adunase hainele

şi, vrând-nevrând, neliniştea ei mi s-a transmis şi mie. „Ce e cu tine, Pupico?

”, am întrebat-o, blând, ca să nu o agit şi mai mult, „te simţi rău, te doare ceva?

”

„Nu am nimic”, mi-a replicat ea, sec, „dar asta-i organizare, ăsta-i menu?

”

„Am pierdut ultimul episod din serialul meu preferat, Clona, şi pe adoratul meu, Said, ca să ajung în infernul ăsta?

...

Pe vremea noastră, ştii foarte bine cum era...

Cu fanfară militară, cu ofiţeri care ne invitau la dans, cu valsuri şi tangouri...

Asta e ţigăneală!”

„Uită-te în jur”, am spus, pe acelaşi ton, „ tu nu vezi că majoritatea prezentă aici constă în persoane de vârsta a II-a?

Distracţia, cu tot ce cuprinde ea, este relativ ieftină...

Ştiu ce vrei să spui, dar hai să încercăm să ne adaptăm, vremurile alea au trecut!”

„Nici gând!”, mi-a zis ea, hotărâtă, „hai acasă”!

„Nu e bine”, am zis, la fel de împăciuitoare, dar din ce în ce mai iritată, „am cheltuit o grămadă de bani pe înscriere şi pe pregătiri, plecăm acum, în toiul petrecerii?

Abia ce am mâncat sarmalele, cu restul meniului ce facem?

”

„Păi, friptura vine abia pe la 2.00 noaptea, eu nu am chef să stau până atunci...

Dă-le dracului de fripturi şi de prăjituri, hai să mergem!”, mi-a răspuns ea, în timp ce se îmbrăca. „Ce mai stai?

Trebuie să plecăm!” M-am îmbrăcat, ca hipnotizată, fără să scot un cuvânt, şi am condus-o pe Pupica acasă. Când

s-a văzut în siguranţă mi-a închis uşa în nas şi, zece minute mai târziu, mă trezeam absolut singură, într-o zonă a oraşului pe care nu o cunoşteam, contemplând un câmp îngheţat, acoperit de o pojghiţă murdară. Nu aveam nici un punct de reper, aşa că m-am călăuzit după un gard viu, care încadra o alee. Şi, exact în momentul în care mă felicitam că alesesem gardul viu – atât ca şi călăuză, cât şi ca sprijin împotriva poleiului de pe jos – eram înconjurată de 5 câini care-şi rânjeau colţii către mine. Nu am reacţionat, eram paralizată de frică şi de oboseală, i-am lăsat să mă miroasă şi să mă mârâie după voia lor şi abia atunci când am constatat că erau oarecum liniştiţi şi mă liniştisem şi eu, oarecum, am început să le vorbesc, fără să conştientizez, la început, ce le îndrugam. „Deh, copii mamei, dacă ştiam, vă aduceam ceva bun de la SUPCA, tot n-am apucat să mănânc friptura...” M-am lăsat, uşor, în genunchi şi iarăşi, fără să ştiu prea bine ce fac, am deschis poşeta şi le-am arătat că nu e nimic bun pentru ei înăuntru, moment în care unul dintre ei – şeful haitei, bănuiesc – s-a apropiat de mine şi s-a lăsat mângâiat...

Că haita aia de câini o fi simţit că sunt singură, speriată şi disperată, dracu’ ştie în ce colţ pierdut de oraş, nu am cum să ştiu...

Că au înţeles din tonul vocii mele că nu sunt o ameninţare pentru ei, iar nu am de unde să ştiu...

Cert este că în momentul în care am avut puterea să mă pun în mişcare, eram flancată de câte doi câini, iar cel pe care apucasem să-l mângâi mergea în faţa mea, alert la orice fel de pericol.

65

...Înaintam pe mijlocul drumului, din cauza poleiului, fiecare pas mi se părea un efort inimaginabil şi, epuizată, făceam conversaţie cu ei, explicându-le dezamăgirile şi decepţiile mele din seara aceea. La un moment dat, unul dintre ei – nu mai ştiu din ce parte venea – şi-a înfipt colţii în haina mea de blană, mârâind...

„Puiule", am articulat cu voce stinsă, „te roagă mama, nu o sfâşia, nu o rupe, e tare scumpă..." Iar câinele s-a depărtat de mine, rapid...

Cu greu am realizat că blocul meu este în spatele luminilor orbitoare ale benzinăriei. Mă simţeam, însă, în siguranţă, având prietenii mei canini alături. Şi, atunci când am auzit replicile ameninţătoare ale beţivului de peste drum:

„Ce faci, fă, la ora asta pe aici?

Stai niţel, trec drumul şi te rezolv!", am apelat iarăşi la prietenii mei...

„Ajutaţimă, încă o dată, vă rog!" le-am spus şi, neverosimil, au înţeles de unde vine pericolul şi s-au pus în poziţie defensivă, cu blana zburlită şi cu colţii rânjiţi către individul care mă pândea de peste drum. Nu ştiu ce a priceput omul respectiv, printre aburii de alcool. A dispărut în noapte, ca un vis urât. Haita mea era, însă, fericită...

Mă apăraseră, îşi făcuseră datoria, eram una de-a lor. Am coborât aleea, până la scara blocului şi mi-am petrecut minute bune pupându-i şi mângâindu-i şi vorbindu-le...

Şi alte multe minute mai târziu mă uitam pe geam după ei; plecau fericiţi înspre teritoriul lor, încântaţi parcă de faptul că-şi făcuseră datoria de cel mai bun prieten al omului...

66

Eram acasă, de acum; m-am prăbuşit într-un scaun, fără vlagă, şi timp de secunde, ori minute, ori poate ore, am încercat să rememorez ceea ce se întâmplase în seara aceea. Nu am avut putere să mă schimb, ori să mă spăl, ori să mănânc ceva, fusesem atât de aproape de fatal încât tremuram din toate încheieturile. Dar eram perfect lucidă şi încercam să dau un sens evenimentelor halucinante prin care trecusem în noaptea aceea: de ce Pupica nu m-a invitat în casă, la adăpost, până la ziuă?

Oare viaţa ori siguranţa mea nu aveau nici un fel de valoare pentru ea?

Se puteau petrece lucruri oribile, puteam să fiu sfâşiată de câini, ori jefuită, batjocorită şi lăsată pe marginea unei alei care ducea dinspre nicăieri către niciunde...

Ori puteam să fac infarct, sau să paralizez de frică...

Era extrem de târziu în noapte, o oră la care, probabil, Pupica îşi văzuse deja episodul din Clona şi personajul ei preferat, Said...

Ca prin vis, am auzit telefonul sunând...

„Cum ai ajuns acasă, dragă?

”, m-a întrebat ea. „Bine!”, am răspuns sec, şi am închis. Aveam multe în comun, iubeam muzica, teatrul, cartea şi natura. De multe ori m-a întrebat de ce relaţia noastră de prietenie a scăzut în intensitate şi niciodată nu am găsit în mine puterea de a-i spune...

În septembrie 2011, Pupica pleca la domnul Dumnezeul nostru, lăsând un gol în inimile noastre, ale tuturor...

Nici până acum nu am găsit pe cineva care să înlocuiască acel gol, cu bune ori

cu rele...

Odihneşte-te în pace, Pupica, mă gândesc la tine necontenit!

Frumoasă lecţie …am primit de la cei doi ciobani!

Trenul personal Sibiu-Şibot. În compartiment au urcat doi ciobani, care s-au aşezat cu sfială şi respect pe canapeaua liberă. Au scos apoi traistele de la gât, le-au aşezat lângă ei, punând şi pălăriile peste ele. Uşor, uşor, am intrat în vorbă. Mi-au povestit multe lucruri interesante de la ţară, dar mai cu seamă despre stâna lor şi despre oi. Le-am acordat toată atenţia, cu înţelegere şi cu multă blândeţe.

- Măi Văsălie, nu-i voie mă să duhăneşti în faţa unei doamne!

Poate dumneaei nu suportă fumul. Se vede că e femeie cu carte.

- Taci, mă, taci, că oi mere afară!

Cu graiul lor ardelenesc, deveneau din ce în ce mai simpatici.

- Dumneavoastră până unde mergeţi, în ce haltă coborâţi?

Noi ne coborâm mai ‘nainte cu două staţii de Blandiana!

Acolo ne aşteaptă un şogor deal nost’, care are nişte oi de vânzare. Poate om face târgu’ cu el…

- Ştiţi cumva, până la Şibot mai sunt multe staţii?

întreb eu. După cum văd, cunoaşteţi bine locurile pe aici!

- Doamnă dragă, ascultaţi bine ce vă spunem!

După două staţii coborâm noi, urmează apoi staţia Blandiana. Dumneavoastră vă daţi jos la prima după staţia Blandiana!

- Mulţumesc frumos de informaţii, vă doresc sănătate şi succes în afacerea cu oile!

- Doamnă, staţi puţin să vă întrebăm ceva… Dumneavoastră aţi auzit de Ana Blandiana?

Să ştiţi că e şogoriţa (verişoara) noastră. E chiar de aici, din Blandiana. E născută pe numele de Coman Otilia; după ce a devenit tare învăţată şi-o luat numele de Blandiana, după satu' nost. Ana noastră o învăţat tare multe şcoli!

O fo' şi la Cluj, unde a avut învăţători tare deştepţi. Vorbeau oamenii, la noi în sat, că scria, la şcoala aceea de la Cluj, poveşti, poezii şi multe întâmplări din lume. Iosif a lui Crişu s-o jurat pe mumă-sa că a văzut în magazinul mare din Sibiu cărţi scrise de Ana noastră, de-i zice Blandiana. Să ştiţi doamnă dragă, că ea o fo' fată frumoasă. Tot Iosif ne-a spus că s-o măritat cu-n fecior tare, tare fain. Şi el scrie cărţi faine şi interesante!

Miniştrii cei mari i-au chemat la Bucureşti, să lucreze acolo. Au serviciu la o universitate mare de-i zice, parcă, Academia de Scris… Pe bărbatul Anei îl cheamă Romulus Rusan, tot ardelean de-a nost!

- Şi ce credeţi, doamnă?

Şi domnul Rusan o băgat multe cărţi de ale lui în magazinul "Universal" din Alba-Iulia!

Se vând ca pâinea caldă. Copiii se grăbesc să cumpere tot ce scrie Rusan şi Blandiana lui!

Veta lui Mureşan ne-o spus că

Blandiana şi Romulus al ei s-au umplut de bani cu vânzarea cărţilor. Se aude că bagă bani mulţi întrun muzău, tomnai la Sighet!

Văsălie, şogoru' nost, zice că ei n-au ce face cu banii şi-i dau pe toţi la şcoli, biserici şi spitale. Când vine Ana cu bărbatusău pe la noi prin sat, oamenii o primesc ca pe o regină. Ne bucurăm când o vedem pe la televizie!

Să ştiţi că Ana şi Romulus al ei au fost şi prin alte ţări, iar străinii i-au felicitat când au văzut că ce deştepţi sunt, şi ce cărţi faine scriu amândoi!

Domnul Romulus a scris o carte în care arată cuvânt cu cuvânt tot ce a văzut în America. Să te minunezi nu alta!

Gata, a sosit trenul!

Ne-am luat rămas bun încă odată. Le-am mulţumit pentru bogăţia de informaţii despre Ana Blandiana şi despre mândria lor de a fi contemporani şi consăteni cu Ana Blandiana. Am citit în sufletul ciobanilor sentimentul de patriotism local. Erau mândri şi fericiţi să vorbească de Ana Blandiana. Erau entuziasmaţi şi plini de patriotism. Foarte bucuroşi că m-au lămurit şi m-au convins că Ana Blandiana a plecat de la ei din sat şi a ajuns cea mai mare scriitoare din ţară. Ce frumoasă călătorie!

Ce oameni minunaţi am cunoscut!

Ce lucruri, minunate şi folositoare am învăţat de la ei. Lupta lor, ajutaţi de câini, împotriva lupilor care veneau la stână după oi… Viaţa lor parcă era deprinsă dintr-o împletire perfectă a celor zece porunci creştine. Traiul în plină natură, pe vârful munţilor, i-a păstrat mai curaţi, mai cinstiţi, mai darnici şi altruişti, în faţa lui Dumnezeu. Poate că aşa ar trebui să fim toţi

românii. Să ne iubim mai mult ţara şi oamenii de valoare. Mai multă preţuire, mai mult respect şi consideraţie pentru scriitorii din oraşul nostru, Râmnicu Vâlcea, care ne-au făcut multă cinste şi onoare. Ion Barbu, cunoscut şi apreciat de Uniunea Scriitorilor în ţară şi peste hotare. Tot vâlcean este şi Doru Moţoc, care s-a evidenţiat ca scriitor, ca dramaturg şi poet, precum şi alţii. Am înţeles că datoria noastră de români şi patrioţi este să nu uităm de valorile noastre naţionale. Lecţia de patriotism a celor doi ciobani mi-au trezit sentimentele curate de a nu uita că avem o ţară, un popor şi oameni minunaţi, de care să fim mândri. Călătoria mea cu cei doi ciobani o păstrez ca pe o amintire preţioasă. Cu asemenea oameni merită să ne mândrim. Din scurta mea povestire, poate reuşesc să trezesc pe mulţi contemporani la sentimente mai patriotice. Cine suntem, de unde ne tragem?

Şi de a nu uita limba şi graiul şi valorile care merită preţuite…

Domnişoarele Popescu

Locuiau acolo, în sat, de o eternitate, şi existenţa lor enigmatică devenise parte din cotidian, cam ca un arbore secular pe lângă care treci, constaţi că este încă acolo, la locul lui, şi-ţi vezi de treabă mai apoi. Parcă se iviseră din neant, una educatoare, doamnişoara Lucica, cealaltă profesoară, domnişoara Marioara. Nimeni nu-şi aducea aminte de ele ca şi copii, nimeni nu ştia exact genealogia lor – bunici, părinţi ori rude...

Din spatele gardului de fier forjat care împrejmuia locuinţa lor nu răzbătea nici un sunet, decât poate numai un „bună ziua” adresat celui sau celei care, întâmplător, treceau pe drum...

Gospodăria domnişoarelor Popescu – bine întreţinută de altfel, Dumnezeu ştie când şi de către cine – îngloba două corpuri de casă ţărănească şi o curte mică, în care nimeni nu ţinea minte să fi călcat picior de bărbat, cu excepţia, poate, a unui muncitor care venise să le cosească iarba şi care fusese expediat acasă, fără plată, pe motiv că fumase în curte şi că a împuţit aerul cu tutun. Cât despre noi, aveam două certitudini: erau vecinele noastre, gard în gard, cum ar veni, şi erau educatoare, respectiv profesoară la şcoala din sat. Drept este că aveam mult mai multe informaţii, dată fiind poziţia noastră, privilegiată, de vecini: nu

ţineau animale de casă, aveau, în schimb, ceva orătănii, care croncăneau a libertate de îndată ce stăpânele le slobozeau din coteţ. În rest, o linişte mai mult decât monahală în ograda lor: geamurile şi uşile în permanenţă închise, câte o sclipire timidă de lumină la ore târzii şi, atunci când era foarte frig, un fuior vag de fum ce se înălţa, stingher, către cer. „Lăsaţi-o mai moale cu glumele, or să vă audă, uite, se duc către şcoală”, încercă unul să atenueze tonul unei discuţii mai înfierbântate. „Cum, măi Năică, astea sunt Popeştile?

”, întrebă un al doilea, privind curios peste gard. „Parcă sunt îmbrăcate în haine de prizonier; uitaţi-vă şi voi: rochii de stofă groasă, gulere ţapene, înalte până la urechi, să nu li se vadă pielea gâtului...”

„De 40 de ani, de când mă ştiu, absolut nimic nu s-a schimbat în relaţiile lor cu vecinii: aceeaşi răceală şi aceeaşi indiferenţă...”

„Păi, vere, tu nu ştii toată povestea”, interveni un al treilea, mai bine informat. „...Ţaţa Lina, vecina lor, avea patru băieţi”, începu el, după o pauză de efect. „Flăcăi frumoşi, sănătoşi, numai buni de însurat şi râvniţi de toate fetele din sat, iar mama Popeştelor a venit, într-o zi, cu o propunere la ţaţa Lina: ce ar fi dacă s-ar încuscri, ce ar fi dacă măcar unul dintre băieţi s-ar însura cu o fată de-a ei?

...Nu ştiu ce să zic, vecină, ar fi zis Lina, eu încerc să vorbesc cu ei, dar vezi dumneata, băieţii mei mi-au spus în repetate rânduri să nu-mi bag nasul în planurile lor de însurătoare...

S-au scurs ani buni de la acea discuţie, băieţii s-au însurat după pofta inimii lor şi

tot de atunci s-a instalat această atmosferă de răceală între vecini. Nu numai atât, nimeni nu a putut să şi le apropie, nu au participat niciodată la evenimentele comunităţii, botezuri, nunţi, aniversări, cumetrii, nimeni nu le-a văzut zâmbind vreodată...

Dar, cel puţin în domeniul lor profesional, nimeni nu a putut să le facă vreodată vreun reproş. Dascăli conştiincioşi, extrem de obiectivi, care nu au făcut compromisuri niciodată...”.

..Odată cu luna aprilie curtea celor două domnişoare îşi pierdea aerul neprimitor şi auster şi căpăta o frumuseţe dumnezeiască, pentru că acolo, în mijloc, trona un cireş falnic, cu tulpină groasă şi coroană bogată, care respira prin miile de flori albe un parfum nepământean. Şi fascinaţia trecătorului pentru acel copac paradiziac creştea şi mai mult atunci când se umplea de rod: nişte cireşe uriaşe, galben-roşietice, care te băgau în păcat...

Cine putea, însă, să pătrundă în fortăreaţă şi să le guste?

Aşa că oamenii se mulţumeau să le privească cu jind şi să înghită în sec. „Măi, frate, de când mă ştiu, cireşul ăsta rodeşte straşnic în fiecare an”, spuse unul, „se zice că fructele lui sunt mustoase şi au parfum de căpşună...

Ale naibii babe”, mai zise el, cu obidă, „cum le culeg şi când le culeg, unde şi când le duc, numai ele ştiu...” De sub poartă, acolo unde se juca de obicei şi de unde cuprindea cu privirea toată curtea domnişoarelor, Viorel privea fascinat cireşul – aflat

74

la numai 3-4 metri de gardul nostru. Nu de puţine ori băiatul ne mărturisise că visa copacul cu fructele date în pârg şi noaptea, şi ziua, cu ochii deschişi...

Şi, în momentul în care auzea scârţâitul inconfundabil al porţii domnişoarelor şi le vedea încuind poarta şi îndreptându-se spre şcoală, întrezărise deja marea oportunitate. O ulucă mai solidă şi un salt sănătos peste gard mai târziu, băiatul era sub Cireşul Promisiunilor, chiar în interiorul fortăreţei domnişoarelor. Îşi făcuse socoteala că babele vor întârzia cel puţin vreo două ore, nu se grăbea, aşadar...

Uşor-uşor, ca o veveriţă, îşi făcea drum către vârful copacului, acolo unde cireşele erau cât pumnul şi puteai să le bagi în gură câte încăpeau, fără să iei în seamă sâmburii. De la înălţimea aceea, satul se vedea ca în palmă...

Cu gura plină de cireşe, strâns lipit de trunchiul copacului şi anticipând bucuria de a le spune prietenilor ce făcuse, Viorel era în al şaptelea cer, şi la propriu, şi la figurat, scăldat de soarele blând şi de foşnetul lin, aproape complice, al frunzelor...

Îl trezea din reverie acelaşi scârţâit al porţii, prevestitor de rele de data asta. „Hait!

s-au întors babele acasă”, a fost primul gând care l-a străfulgerat şi, aproape paralizat de frică şi cu pantalonii uzi leoarcă, începea să coboare, tiptiltiptil, din copac, refăcând instinctiv, în minte, drumul înapoi, peste gard. Îşi calculase însă greşit paşii, craca pe care voise să pună piciorul nu mai era – ca prin minune – acolo, şi, fracţiuni de

75

secundă mai târziu, se trezea captiv în grămada de nisip de la baza cireşului, îngropat aproape de jumătate. Zgomotul căderii atrăsese atenţia celor două domnişoare, care, secunde mai târziu, roiau în jurul copilului de 9-10 ani, prins în nisip, precum vulturii în jurul prăzii. „Carevasăzică tu erai hoţul, blestematule”, începu una dintre ele, „măcar acum ştim cine ne fură cireşele şi rupe crengile copacului, haimana!

Ascultă ce-ţi spun, puşcăria o să te mănânce!”

„Eu cred”, interveni cealaltă, „că tot el ne fură şi ouăle din cuibar, de câtă vreme nu am mai găsit urmă de ou în coteţ?

” În mod providenţial, exact în momentul acela, Chiva lui Dodel trecea prin faţa porţii domnişoarelor. Spre deosebire de celelalte dăţi, din curtea – de obicei tăcută – răzbăteau ameninţări, blesteme şi înjurături, aşa că femeia, oarecum îngrijorată, împinge poarta, pătrunde în curte şi se opreşte exact la sursa scandalului, adică sub cireş. „Bine, domnişoarelor”, spuse ea după ce aruncă o privire scurtă către copilul amărât, prins în nisip, „nu vă e ruşine, ce mama dracului predaţi dumneavoastră la şcoală?

E numai un copil, nu mai contează ce a făcut ori cu ce v-a deranjat, v-aţi gândit că poate are o coastă, ori un picior rupt, ori şi-o fi spart capul?

”...

„Uite”, zise ea indignată, în timp ce-l ajuta pe Viorel să se extragă din nisip, s-a şi scăpat pe el de frică, săracul băiat!”

76

„Ce se întâmplă, fa, aici?

”, interveni o altă voce, cea a Nicăi lui Fătălău, care taman ce se precipitase pe poartă, spre locul incidentului. „Aoleu, Viorele mamă, ce cauţi mamă aici?

Eu crezui că domnişoarele au prins bandiţii care le jefuiesc, auzii tot felul de cuvinte mari: puşcărie, jandarmi...

Ce diavol te-a împins în curtea dumnealor, ce ai furat, drăguţule?

”

„A furat pe dracu’, aia a furat”, replică Chiva sec, „e copil, i s-a făcut poftă de cireşe, a sărit gardul şi de aici tot pocinogul...”

„Hai, Viorele mamă, hai să te ducem la mă-ta acasă”, zise Nica, în timp ce bolborosea, ca pentru ea, în barbă:

„Să mă ierte Dumnezeu, sunt femeie bătrână, dar atâtă tevatură pentru un pumn amărât de cireşe nu am văzut toată viaţa mea!”

„Nu-mi dă pace o chestie, Niculino”, zise Chiva, în timp ce închideau poarta în urma lor, „ce fel de suflet trebuie să aibă domnişoarele astea?

În loc să dea o mână de ajutor să-l scoatem pe copil din nisip, stăteau acolo şi-l ameninţau...”

„Ca să fiu sinceră”, răspunse Nica, în timp ce încerca să-l cureţe de nisip pe Viorel, alb la faţă precum hârtia, „eu nu le-am văzut niciodată pe ăstea două călcând în biserică, dacă nu ai credinţă cum poţi să ai iubire şi bunătate în suflet?

E bună buchia cărţii, nu zic; dar nu ar trebui să te înveţe şi un pic de omenie?

”

„Hai să o lăsăm baltă”, conchise Chiva, pragmatic, „hai să ne ducem pe la casele noastre, eu, una, am multe treburi de făcut; nu merită să le judecăm noi pe ele, le va judeca bunul Dumnezeu

şi poate, când vor apuca şi ele calea bisericii, or să realizeze ce au făcut”. Iertăm şi uităm micile greşeli ale copilăriei, tocmai pentru că sunt ale copilăriei şi, pe măsură ce ne revin în minte, capătă mai multă savoare şi mai multă prospeţime...

Incredibil, dar adevărat!

…Satul se întindea dincolo de Dealul Negru, aproape de limita judeţului, pe o coamă de deal. Cu greu l-ai fi putut identifica pe hartă; cadrul natural în care era amplasat era extrem de variat, de la povârnişuri abrupte, cu mărăcini şi salcâmi, la coline domoale şi păduri cu stejari şi plopi falnici; gospodăriile erau răsfirate, trebuia să parcurgi ceva distanţă ca să baţi în poarta celui mai apropiat vecin. Cu alte cuvinte, o comunitate restrânsă, izolată şi extrem de liniştită, în care instituţia Primăriei, deservită de primar şi de secretar, îşi exercita atribuţiile în funcţie de evenimentele importante: o căsătorie (la un an) ori un deces (la doi-trei ani). În rest, fiecare membru al vetrei îşi vedea liniştit de gospodăria, de familia şi de viaţa lui, fără să se plângă, să reclame, or să işte scandal. Exista şi o Biserică, undeva la marginea satului, care, la momentul întâmplării de faţă, era închisă de vreo trei luni, pentru că în acest interval nu se petrecuseră evenimente deosebite, nunţi sau

decese. Cât despre botezuri, nu era nici un fel de problemă: puteai să fii încreştinat la orice vârstă, era voie, aşa că nu era grabă… Nenumăratele demersuri făcute către Episcopie rămăseseră fără nici un rezultat, pentru că nici un preot nu vroia să-şi ia parohie pe coclaurile astea, fără căi de acces, fără curent electric, într-un cuvânt, fără nimic. Cu atât mai mare a fost bucuria sătenilor atunci când, într-o bună zi, s-a auzit că un tânăr preot, cu dragoste şi putere de muncă, a acceptat postul. În joia săptămânii respective noul preot se prezenta, într-adevăr, la Primărie, pentru a lua contact cu comunitatea pe care avea să o păstorească. Legăturile s-au creat pe nesimţite: oamenii l-au îndrăgit imediat, el s-a ataşat repede de comunitatea aceea restrânsă şi liniştită. Trebuia să fie rezolvată, însă, problema locuinţei parohiale: tânărul preot era însurat şi trebuia să ştie, înainte de a-şi prelua postul, unde or să locuiască el şi soţia lui. “Oameni buni,” a intervenit tanti Chiva, în mijlocul dezbaterilor aprige pe tema găzduirii, “mă cunoaşteţi de peste 50 de ani, ştiţi că sunt văduvă şi că toată viaţa m-am luptat cu greutăţile, eu zic ca părintele să stea la mine, o să-l socotesc şi o să am grijă de el ca de propriul meu copil de care nu am avut parte, s-a stins la 23 de ani…” …Şi aşa a rămas. Ani, mulţi ani mai târziu, oamenii nu conteneau să se minuneze de câtă armonie şi dragoste era în casa tantei Chiva, de parcă gestul ei de a-i primi în gazdă pe preot şi pe

soţia lui nu fusese decât un fel de reîntregire a unei familii de mult risipite. Timpul trecea, lăsându-şi urma pe chipurile oamenilor, tanti Chiva îmbătrânea şi, cu înţelepciunea specifică oamenilor care au văzut şi au simţit multe la viaţa lor, decidea, la un moment dat, că trebuie să lase în ordine moştenirea ei şi posesiunile ei pământeşti. Aşa că s-a hotărât să cheme un notar, să facă formele necesare. “Vreau să vă înfiez,” le-a spus ea preotului şi soţiei lui, “voi sunteţi copii mei şi vreau ca tot ce am să vă rămână vouă, după ce bunul Dumnezeu mă va chema la El.” “Tanti”, a îndrăznit preotul, “poate că e bine să mai chibzuiţi, eu cred că e mult prea devreme pentru aşa ceva…” “Nici vorbă, m-am hotărât deja!”, a răspuns ea, neclintită. Şi viaţa avea să demonstreze că bătrâna nu greşise în demersul ei: preotul şi soţia lui nu aveau să o dezamăgească niciodată. Nici un eveniment major nu tulburase liniştea patriarhală a satului de ceva vreme. Nici unul dintre locuitori nu era înregistrat în evidenţele Spitalului Judeţean ca suferind de vreo boală, oricât de mică, probabil pentru că, la prima problemă de sănătate, lumea apela la moaşa satului, coana Miţa, o femeie straşnică şi pricepută la toate bolile, mai ceva ca toţi doctorii de la oraş. Te doare gâtul?

Gargară cu gaz şi sare de trei ori şi mâine eşti ca nou, băiatule!

Fireşte că din când în când apăreau şi cazuri mai grave, dar cum satul era relativ izolat de lume şi drumurile către oraş anevoioase, ultima salvare era tot coana Miţa…

Chiar şi cei doi jandarmi, reprezentanţi ai ordinii şi liniştii publice, îşi făceau rar apariţia pe uliţele satului. De obicei, cam o dată pe săptămână, în lunile de vară. Pentru că atunci când începea sezonul ploios sau cel rece, căile de acces către aşezare deveneau impracticabile. Obişnuiţi cu vicisitudinile de orice fel, oamenii învăţaseră că trebuie să fie pregătiţi pentru orice şi mai ales că nu trebuie să te iei la trântă cu natura ci să te supui ei, să fii precaut şi prevăzător. “Măi Dodică, ţi-ai adunat lemne de foc, eşti pregătit pentru vreme rea?"

"Da’ de ce mă întrebi, măi, Dârlogea?"

"Te întreb pentru că azi văzui porcu’ umblând cu paiu-n gură, ăsta-i semn că se strică vremea, să ştii şi tu!” “Deh, cu ploile şi cu vremea rea suntem învăţaţi, nu-mi bat eu capul… Numai să nu dea vreo pacoste peste noi!” “Doamne-fereşte,” îşi făcu cruce Dârlogea, “cu toate hârtoapele şi şanţurile şi coclaurile de pe aici, dacă se înmoaie, nu mai ieşim din sat până la primăvară!” “Leana lu’ Dodel” reluă Dodel discuţia după un scurt moment de tăcere, “zicea că de vreo trei nopţi încoace se tot aude o bufniţă cântând în fundul grădinii, la tanti Chiva…” “Aha, de aia nu o fi venit, săraca, la biserică, duminica trecută!

Auzisem şi eu că se simte cam slăbită…” “Ferească Dumnezeu să ne facă vreun pocinog acum, când vin ploile, că ne bagă rău în

belea!

Dacă se desfundă dealul, telencopterul nu ne mai scoate de aici…”

nici

cu

Surdă la îngrijorarea lor, vremea îşi urma, însă, cursul ei firesc. Veneau ploile, pământul se desfunda şi se transforma în noroi cleios, uliţele satului, potecile, drumurile, deveneau aproape imposibil de străbătut; ca în orice an, în acest anotimp, satul era izolat. "Dodică, băăi, Dodicăăăă!" "Ce-ai bă, Dărlogeo, de strigi aşa?

N-am surzit încă..." "Auzişi, bă?

Tanti Chiva a murit azidimineaţă, pe la ceasurile patru…" "Cum era să aud?

La orele alea dormeam… Ce să zic, Dumnezeu s-o ierte, săraca de ea… Bietul preot," a continuat Dodică, cu regret, "ce o fi pe capul lui acum, l-a lovit năpasta tocmai pe ploile astea, cum s-o descurca, oare?

" Tanti Chiva fusese cea mai respectată femeie din sat, aşa că era de aşteptat ca toţi membrii comunităţii să participe la înmormântare. Fiul ei, preotul, demarase deja pregătirile, se stabilise ca înmormântarea să aibă loc sâmbăta, în aşa fel încât pomana să fie de dulce, iar cele necesare erau aduse, rând pe rând, cu caii. Vecinele, săritoare, pregăteau colacii, prosoapele, batistele, coliva, coroana, în fine, toate cele cuvenite. În toiul fierberii generale, apărea însă o problemă la care nu se gândise nimeni: nu aveau preot care să slujească la înmormântare. Rânduiala bisericească nu permitea ca fiul adoptiv al răposatei, preotul, să ţină slujba…Trebuia încă cel

puţin un preot, din afară. S-a dat veste, şi imediat doi colegi de facultate ai părintelui s-au oferit să-l ajute pe confratele aflat la ananghie. …Dodică, Dârlogea şi alţi patru bărbaţi fuseseră desemnaţi să scoată sicriul afară şi să-l poarte pe umeri, încet, până la cimitir. De la primii paşi, însă, se iviseră probleme:

"Ce faci, Nică, nu te uiţi pe unde calci?

Erai gata să ne răstorni pe toţi în băltoacă!" "Da' cu tine ce e, bă, Tică?

Cască ochii bine şi nu mai trage înspre tine, ne bagi în noroi…" "Oameni buni," se auzi o voce de femeie "aşa nu merge, nu ajungem nicăieri… Ia puneţi voi binişor sicriul pe prispă!

Dodică, tu stai mai aproape, du-te şi adu carul cu boi!" Zis şi făcut. Carul se urnea încet, tras de cei doi boi, împodobiţi cu colaci în coarne, flori după urechi şi prosoape albe, după obiceiul locului. Înaintea carului mortuar – preoţii şi dascălii, în urma carului – familia şi sătenii, cu mic cu mare, veniţi să o petreacă pe tanti Chiva pe ultimul drum. Nu parcurseseră nici câteva zeci de metri, însă, când carul aluneca, uşor, dar implacabil, cu roata din spate în şanţul plin de noroi. "Opriţi!" a strigat unul din spatele carului, "cineva să se ţină la boi, noi o să ne opintim să îndreptăm carul!" "Nu împingeţi, măi,", replica cineva din faţă, boul din margine s-a poticnit într-o groapă!" Cei doi preoţii s-au grăbit să dea o mână de ajutor la scoaterea animalului din groapă, în timp ce în spate câţiva bărbaţi încercau să deblocheze roata. Exact în momentul în care totul părea să revină pe linia de plutire, celălalt bou zvâcnea

violent şi înclina carul periculos spre dreapta, făcând sicriul să alunece şi să se proptească pe oişte, cu faţa în jos. “Măcar capacul e bine bătut în cuie?

” a întrebat unul dintre preoţi, respirând greu. “E bine bătut, părinte,” l-a asigurat Nică, “las’ că ieşim noi de aici!

Mă, sprijiniţi bine, nu lăsaţi să alunece iară pe dreapta!” După opinteli, smucituri şi icnete, reuşeau să scoată boul din groapă, teafăr. “Dodică, nu sta şi te uita, strânge bine jugul şi hai să pornim odată!” “Unde să pornim, bă, tu nu vezi că sicriul e tot acolo, pe oişte, între boi?

Hai să-l ridicăm la loc întâi, cum se cuvine, cu faţa-n sus!” “Uite ce zic eu,” spuse Leana lui Nică, “toţi bărbaţii ăia în putere să meargă pe lângă car de acum încolo!

Până la cimitir mai e destul, drumul e desfundat şi plin de gropi, să nu o mai păţim încă o dată!” Carul intra în cimitir la câteva ceasuri bune după prânz şi, în cântecele de slavă ale celor doi preoţi şi dangătul tânguitor al clopotelor, tanti Chiva pleca la cele veşnice, lasându-şi în urmă fiul adoptiv cu ochii plini de lacrimi. Şi, ca la un semn, în momentul în care procesiunea era pe sfârşite, porţile cerului se deschideau şi câteva raze blânde de soare îşi odihneau lumina pe mormântul proaspăt. Incredibil, dar adevărat… Totul era incredibil în legătură cu acel sat. Incredibilă era liniştea şi armonia care domnea printre oameni şi incredibile erau legăturile strânse dintre ei, în ciuda distanţei care le despărţea

84

gospodăriile. Incredibil era faptul că tinerele vlăstare ale satului parcurgeau, indiferent de vreme, patru kilometri până la şcoala din localitatea cea mai apropiată. Incredibil de sălbatice şi nepământenesc de frumoase erau acele locuri şi incredibilă pofta de viaţă, dragostea de natură şi, mai ales, frica de Dumnezeu a celor din acea mică comunitate. Dar peste toate, cel mai incredibil rămâne faptul că toate acestea erau şi sunt adevărate, crâmpeie reale din viaţa reală…

Dacă află mama?

De mic copil, Ionel fusese o sursă nesecată de amuzament şi bună-dispoziţie pentru familia noastră, prin ghiduşiile şi năzbâtiile pe care le născocea şi care îi reuşeau aproape întotdeauna datorită isteţimii lui sclipitoare. Ştia pe de rost nenumărate poezii vesele, parodii şi bancuri, cunoştea ca nimeni altul defectele oamenilor din sat şi putea să imite aproape la perfecţie şchiopătatul unora, felul în care femeile satului se certau sau bârfeau pe la porţi ori peste gard, sau cum se manifestau alţii când se îmbătau...

Odată cu trecerea anilor, Ionel devenise un flăcău frumos şi sănătos, stimat şi respectat de tot satul. Cu exuberanţa şi optimismul caracteristic vârstei, curta mai cam toate fetele din sat, cu declaraţii care mai de care mai înfocate şi mai pline

de promisiuni...

Ulciorul nu merge însă de prea multe ori la apă!

Ghinionul avea să-l lovească pe Ionel pe drumul dinspre Olăneşti-Băi spre OlăneştiSat, într-o seară minunată de toamnă...

Ca de obicei, autobuzul spre Olăneşti-Sat plecase din staţiune la orele 22.10 şi Ionel, care se urcase cu câteva minute înainte, ca să prindă un loc liber, nu o scăpase din priviri pe domnişoara care ocupase scaunul de lângă el...

Doamne, cât de frumoasă e!

De-ar dura călătoria asta până la capătul lumii!

„Până unde mergeţi, domnişoară?

”, îndrăzni el. „Până în sat”, răspunse ea, timid. „Locuiţi chiar în sat?

”

„Da, chiar în sat, dar dincolo de cimitir, în Valea de Case!”

„Mă bucur de cunoştinţă, atunci”, căpătă el curaj, „şi eu locuiesc tot în sat, dar puţin mai spre centru!”...Parcă niciodată drumul până acasă nu fusese aşa de scurt!

Fermecat de domnişoara cu pricina, Ionel constata că autobuzul oprise în staţie şi că frumoasa lui companie se strecura, ca o nălucă, printre pasageri şi o lua la sănătoasa pe malul pârâului. Trezit brusc din reverie, reuşea să coboare şi el, însoţit de corul de proteste al pasagerilor: Ce faci, mă, băiatule?

...

Unde te împingi aşa?

...

Nu vezi că sunt oameni bătrâni în faţă?

...

Tineretul de azi nu mai are pic de respect!...

Odată coborât din autobuz, Ionel constata, disperat, că fata luase un avans considerabil, către vale...

„Fie ce-o fi”, a gândit el, „merg până la capăt, trebuie s-o ajung din urmă, să-i spun ce simt pentru ea, sunt în stare s-o duc mâine dimineaţă la Primărie şi apoi la Biserică, trebuie să fie a mea!”...

Şi, încurajat oarecum de propriile-i gânduri, grăbea pasul pe urmele fetei. Redusese din distanţă considerabil şi, aproape de cotitura de la Valea de Case, atunci când fata sărea cu sprinteneală şanţul, îşi făcea o scurtă socoteală:

„Ce-ar fi dacă, în loc să o iau direct pe urmele ei, aş sări de-a dreptul peste pârâu?

Scurtez drumul, o ajung din urmă, plus că ştiu locul ăla mai jos de salcie, unde pârâul este mai îngust...” Elanul tineresc îl purta, aşadar, câteva momente mai târziu, pe malul celălalt al pârâului. Nu fără incidente, însă; în timpul saltului îşi pierduse un pantof şi acum era pus în faţa unei dileme: să recupereze pantoful ori să ajungă fata din urmă?

„Ei bine, pantoful poate să aştepte!”, a decis el, şi se năpustea, în şosete şi cu celălalt pantof în mână, spre poarta pe care fata tocmai intrase, exact la timp ca să audă zgomotul zăvorului şi să vadă cum fata dispare în casă. Erau două ceasuri după miezul nopţii şi, zgâindu-se printre ulucile gardului rece şi neprimitor, Ionel încerca să-şi dea seama cum de trecuse timpul aşa de repede şi cum de se făcuse atât de târziu, dar nu se dezlipea de acolo, în

speranţa că, totuşi, ea o să mai apară, măcar pentru o clipă. Pierduse noţiunea timpului atunci când frigul, umezeala şi foamea îl răzbătuseră şi resemnat, dar nu înfrânt, pornea spre casă...

Pe malul pârâului, cu şosetele ude leoarcă şi cu un pantof stingher în mână, a început căutarea: tufă cu tufă, brusture cu brusture, spin cu spin, salcie cu salcie; pantoful lipsă nicăieri!

„Mâine, pe lumină!”, a decis el, după căutări repetate, şi a pornit-o spre casă, nu înainte de a se gândi că exista posibilitatea ca pantoful să fi căzut în pârâu, caz în care ar fi fost purtat pe firul apei, la vale...

La primele ore ale dimineţii, bătăi puternice la uşă...

- Eu sunt, nene, vă deranjez pentru câteva minute!

- Intră, mă, zice soţul meu, pe jumătate adormit, ce vrei?

- Nene, începe Ionel, am dat de belea, şi cu voce stinsă ne relatează de-a fir-a-păr ce i se întâmplase în noaptea aceea...

Ionel venise la noi în speranţa că va găsi consolare, speranţă şi ajutor dar nici vorbă; soţul meu avea să-l ia în nişte furci la care nu se aştepta!

- Bine, măi, prăpăditule, în loc să-ţi cauţi ceva de lucru tu fugăreşti fetele oamenilor prin zăvoaie, noaptea?

Aşa se face curte unei fete, neisprăvitule?

Uită-te puţin la tine, arăţi tu a om de însurătoare?

Să zici mersi că n-a ieşit taică-său din

88

casă să te întrebe ce cauţi sub gardul lui; poate îţi altoia şi vreo două ciomege pe spinare, aşa, ca învăţare de minte...

Imediat să pleci să cauţi pantoful, acum că s-a făcut lumină afară...

Am înţeles că era o pereche nouă!

Dacă nu-l găseşti, poţi să-i pui cruce; probabil a căzut în apă şi l-o fi luat râul la vale, la ora asta probabil că e deja în Olt...

- Nene, poţi să mă cerţi, poţi să mă baţi, dar te rog, dă-mi câteva ţigări, sunt nefumat de aseară!

- Bine, ia-ţi un pachet de ţigări de după sobă şi pleacă urgent după pantof!

Să ne dai de veste ce ai rezolvat!

Ferească sfântul să nu-l găseşti, că dacă află maică-ta, atunci să vezi tu confruntare, mai ceva ca la Mărăşeşti!

După mai bine de un ceas, mama lui Ionel, cumnata Maria, ne bate în uşă, îngrijorată:
- Nene, nu l-aţi văzut pe Ionel al meu?

- Nu, nu l-am văzut, am răspuns la unison eu şi soţul meu...

- Pe unde o umbla, afurisitul?

Cred că nici nu a dormit acasă azi-noapte...

Cine ştie pe unde o fi poposit, aiuritul naibii...

De îndată ce Maria pleca la Băi pentru nişte treburi urgente, Ionel îşi făcea apariţia de după tufele de liliac în care stătuse ascuns...

- Ai găsit pantoful, Ionele?

- Nu l-am găsit, nene, am răscolit toată valea, fir cu fir, şi n-am dat de el. L-a dus apa la vale, o fi ajuns în Olt...

- Stau şi mă uit la tine, mă, nepricositule şi văd că nu s-a ales nimic, dar nimic de capul tău.

89

De mic copil aveai apucături de haimana şi de saltimbanc...

Ce ai crezut, că toată viaţa o să ne amuze glumele, snoavele şi ghiduşiile tale de copil?

Revino-ţi pe minţi, ai crescut, eşti om în toată firea şi ne faci de râs toată familia!

Cartea nu ţi-a plăcut; de muncă ai fugit ca dracu' de tămâie… Într-o vreme o făceai pe muzicantul, zdrăngăneai la un acordeon vechi, iar puţinii bănuţi câştigaţi îi dădeai pe băutură şi pe ţigări...

Acasă nu ai adus nici un ban. Biata maică-ta, trebuie să-ţi poarte de grijă şi la vârsta asta?

-...colac peste pupăză, reluă soţul meu, ai pierdut şi pantoful nou, aveai perechea aia numai de două zile!

Ce-a fost, mă, în capul tău, când ai început s-o urmăreşti pe domnişoara aia?

Ce vroiai să-i spui?

Că o iubeşti şi că vrei s-o iei de nevastă?

Uite în ce hal arăţi, pezevenchi şi fluşturatic ce eşti!

Nici unul dintre nepoţii noştri nu are apucăturile tale golăneşti şi glumele tale nesărate...

Uită-te la fratemeu, Aron; are doi copii, dar e o plăcere să vorbeşti de ei: sunt cuminţi, învaţă bine, îşi ascultă şi-şi ajută părinţii, din ei o să iasă oameni când vor fi mari. Aşa că dacă vrei să-i ajungi din urmă, cautăţi de lucru, la modul cel mai serios; lasă bancurile, ţigările, scârţiala la acordeon şi pune-te pe treabă!

- Nene, răspunse Ionel spăşit, lecţia dumitale are să-mi ajungă pentru trei generaţii...

Promit ca de azi încolo să nu vă mai fac de ruşine!

Dar ce mă fac cu mama?

Dacă află că am pierdut pantofii noinouţi?

- Ei, aici nu te pot ajuta, băiete, după cum o cunosc pe maică-ta, va fi cutremur, nu glumă!

Nu

90

poţi decât să te rogi la bunul Dumnezeu ca focul să nu se întindă...

- Bună ziua, Dumitre, ce vânt te aduce pe aici, pe la noi?

- Bună ziua, coană Mărie, chiar pe dumneata vroiam să te întâlnesc, să-ţi spun ce neplăceri ne-a provocat Ionel al dumitale. Ieri seară mi-a urmărit fata până acasă, atunci când se întorcea de la Băi. Sărăcuţa, s-a speriat îngrozitor, a crezut că e vreun hoţ, ori vreunul din ăia care batjocoreşte fetele...

Abia după ce a intrat în casă şi ne-am uitat pe geam ne-am lămurit că zmeul-zmeilor era Ionel al dumitale!

Am vrut să ies afară să-i ard câteva ciomege pe spinare, dar mi-a fost ruşine de obrazul dumitale. Coană, pune-i căpăstru şi dezvaţă-l de apucăturile astea cu bancurile, cu ţigările, cu acordeonul, altfel nu mai scoţi om din el!

Să zică mersi că nu i-am tras o uciganie ca lumea că mi-a fugărit şi speriat fata...

Pentru Ionel, atmosfera devenise deja insuportabil de tensionată şi, din clipă în clipă, aştepta, resemnat, să se abată furtuna asupra lui. Stupoare, însă: - Ionele mamă, hai să-ţi pun o cană de lapte cald şi proaspăt, mai stăm şi noi niţel de vorbă despre ce mai e de făcut pe aici, prin gospodărie...

Uite ce e, dragul mamei, zise Maria într-un târziu, am stat, am chibzuit şi m-am hotărât: mâine dimineaţă încui pivniţa, magazia, cămara şi podul şi o să mă mut o vreme la Băi, să am grijă de chiriaşii de acolo...

Te-oi descurca tu, doar eşti om în toată firea!

Din clipa asta mi-am luat mâna de pe

91

tine; vom relua relaţiile numai dacă te aşezi şi tu în rândul oamenilor, cu servici, cu familie şi cu seriozitate...

- Bine mamă, aşa am să fac, dar, îndrăzni el, dă-mi te rog 200 de lei să-mi iau o pereche de pantofi!

- Dar la ce, Doamne iartă-mă, îţi trebuie altă pereche de pantofi?

Nu ţi-am cumpărat deja una, acum vreo câteva zile?

- Mamă, iartă-mă, i-am pierdut pe marginea pârâului, când încercam să sar dintr-o parte în alta...

- Ei, oftă Maria, îmi spunea mie sufletul că trebuie să mai beau şi paharul ăsta!

Uite aici banii şi ai mare grijă ce faci, Ionele......Scriind aceste rânduri, mi-am dat seama că înţelepciunea este apanajul exclusiv al bătrâneţii. Au trecut mulţi ani de la această întâmplare, iar Ionel şi-a respectat promisiunea: om la casa lui, cu trei copii minunaţi şi cu o soţie model. În familia lui găseşti comunicare, înţelegere, omenie, dar mai presus decât orice, colaborare. Câteodată, la gura sobei, cu mere coapte şi ţuică fiartă, ne amintim de anii minunaţi, de copii şi nepoţi, de Ionel şi năzdrăvăniile lui, de felul în care o şantaja şi o specula copilăreşte pe maică-sa şi de micile lui minciuni pe care ni le turna fără să clipească...

Şi ne amuzăm de fiecare dată copios. Nostalgia acelor vremuri nu ne-a părăsit şi păstrăm în suflet, nealterat, tot ce a fost vesel şi frumos. Putem numai să dăruim, povestind, copiilor, nepoţilor şi strănepoţilor câte puţin din savoarea acelor clipe...

Cuprins

“Omul e o taină, Viaţa e un vis, Numai sufletelor blânde Cerul e deschis!